

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo
Cene: Letno 32 din, polletno 16 din,
četrtletno 9 din; inozemstvo 64 din.
Poštno-čkovni račun številka 10.603
Reklamacije niso poštnine proste.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „KMECKO DELO“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška 5.

Telefon 21-13

Cene inseratom: Cela stran
din 2000,—, pol strani din 1000,—,
četrt strani din 500,—, 1/8 strani
din 250,—, 1/16 strani din 125,—
Mali oglasi vsaka beseda din 1,—

Odločilni boji na zapadu

Zadnji petek, 10. maja, je bila prenešana odločitev v tej vojni na zapad. Nemška vojska je vdrla po načrtu generala Eppa, ožjega Hitlerjevega sodelavca, in pod osebnim vodstvom Hitlerja čez luksemburško, belgijsko in holandsko mejo.

Dogodki v Nemčiji ob vpadu nemških čet

Hitlerjev proglas, Ribbentropova izjava, spomenica napadenim

Ko so bile nemške čete, letalstvo in motorizirani oddelki na pohodu preko mej omenjenih držav, je izdal Hitler kot vrhovni poveljnik vse oborožene nemške sile 10. maja ob desetih predpoldne proglas na vojsko, v katerem pravi ob koncu dobesedno: »Vojaki zapadne fronte! Napočila je vaša ura. Danes započeta borba bo odločala o usodi nemškega naroda morda za nadaljnjih tisoč let. Storite svojo dolžnost. Nemški narod vas spremlja z najtoplejšimi željami.«

Nemški zunanji minister Ribbentrop je koj po pričetih sovražnostih s tremi novimi nevtralnimi državami poklical k sebi predstavnike nemškega in tujega tiska in jim je podal tole izjavo: »Anglija in Francija sta nazadnje sneli svoji krinki. Po vpadu v Skandinavijo, ki se je končal z neuspehom, sta začeli zvoniti po Sredozemskem morju. Ta veliki manevar je bil samo navidezen, pravi cilj pa je bil izvršiti napad v Porurju čez Belgijo in Nizozemsko. Ta napad je bil že davno pripravljen, ker je angleška vlada sporočila nizozemski in belgijski vladi, da bodo angleške čete v kratkem izkrcane v Belgiji in Nizozemski. Nemška vlada ima neizpodbitne dokaze o tem, da sta omenjeni vladi dobili to sporočilo. Nemška vlada ima dokaze o pripravah angleškega in francoskega vpada v Porurje čez Belgijo in Nizozemsko. Vodja Nemčije ne dopušča, da bi bila ta pokrajina predmet napadov in to toliko bolj, ker je velike gospodarske važnosti za Nemčijo. Zato je vodja Nemčije vzel pod svojo zaščito nevtralnost Belgije in Nizozemske. S tem je preprečil novo zločinsko gesto Anglije in Francije, ki sta prisilili Nemčijo stopiti v vojno. Mogoče je bil ta angleški in francoski napad posledica obupa. Toda naj si bo prvo ali drugo, odslej bo govorila nemška vojska. Nemška vojska bo govorila z Anglijo in Francijo v edinem jeziku, ki ga francoski in angleški voditelji razumejo. Nemška vojska je sklenila pokazati tem voditeljem njihove zločine. S temi voditelji je treba končno obratovati.«

Zadnji petek zgodaj zjutraj je izročila nemška vlada belgijskemu in nizozemskemu poslaniku v Berlinu spomenico, v kateri obvešča obe vladi, da ima v rokah dokaze, da sta Anglija in Francija hoteli pravkar napasti Nemčijo preko belgijskega in nizozemskega ozemlja. Da to prepreči in da istočasno zaščiti nevtralnost Belgije in Nizozemske, je dobila nemška vojska nalog, da vkoraka v Belgijo in Nizozemsko. V petek dopoldne je nemška

vlada sporočila tudi luksemburški vladi, da je nemška vojska vkorakala v Belgijo in Nizozemsko, ki že davno stojita na strani nasprotnikov Nemčije. Radi tega je nemška vlada prisiljena nastopiti svoj vojni pohod tudi na Luksemburg.

Ukrepi napadenih držav in zaveznikov

Proglasi na vojsko in narod

Belgija, Nizozemska in Luksemburg so koj pozvale Anglijo in Francijo na pomoč. Obe vevseli sta izdali takoj potrebne vojaške ukrepe. Zavezniške čete so 10. maja zgodaj zjutraj prekoračile belgijsko mejo s tanki, oklopnimi avtomobili in s številnimi motoriziranimi oddelki.

Francoski vrhovni poveljnik general Gamelin je naslovil na svojo armado naslednje povelje: »Napad, ki smo ga predvidevali že od oktobra lanskega leta, se je danes zjutraj pričel. Nemčija nas hoče uničiti v smrtonosni vojni. Geslo Francije in vseh njenih zaveznikov se zato glasi: Pogum, energija in zaupanje!«

Belgijski kralj Leopold II. in nizozemska kraljica Viljemina sta pozvala v posebnih proglasih narod na odpor ter obrambo do zadnjega moža.

Poziv belgijskega kralja narodu se glasi: »Belgijci! To je že drugič v zadnjih 25 letih, da Belgijo napada Nemčija ne glede na naj-svečanejše obljube. Mi smo izpolnili vse svoje dolžnosti glede nevtralnosti. Hrabrim belgijskim vojakom in vsem junaškim Belgijcem pošiljam svoj bratski pozdrav. Mi se bomo, da ustavimo napad sovražnika na našo državo. Velikim naporom vsega belgijskega naroda se imamo zahvaliti, da je naša oborožena sila mnogo večja in močnejša ko leta 1914. Anglija in Francija sta nam obljubili pomoč in francoski ter angleški oddelki so že na potu, da se pridružijo našim četam. Borba bo težka, toda naj nihče ne dvomi v končni uspeh. Kakor moj oče leta 1914., sem se tudi jaz postavil na čelo naših čet s polno vero in zaupanjem v zmago Belgije. Stvar Belgije je častna in z božjo pomočjo bo zmagala.«

Nizozemska kraljica je spregovorila svojemu narodu po radiu in rekla: »Jaz in holandska vlada bova storili svojo dolžnost. Preteklo noč je nemška vojska brez opomina nenadoma napadla Holandijo kljub obljubam, da bo spoštovala našo nevtralnost, dokler se bomo mi držali nevtralnosti. Nemška vojska je vdrla v Holandijo. Ogorčeno protestiramo proti temu nesramnemu napadu in kršitvi mednarodnih obveznosti civiliziranih narodov. Jaz in holandska vlada pozivava ves holandski narod, naj tudi on stori dolžnost do domovine.«

Vlada male kneževine Luksemburg, ki sicer nima vojaštva, je ob vpadu Nemcev zapustila državo in je ostal doma samo minister za zunanje zadeve.

Sv. oče in ameriški predsednik napadenim

Sv. oče Pij XII. je poslal belgijskemu kralju Leopoldu II., nizozemski kraljici Viljemini in luksemburški kneginji Šarloti brzojavo. Brzojav na belgijskega kralja se glasi: »Že v drugič je proti svoji volji belgijska zemlja postala pozorišče vojnih grozot. Vašemu Veličanstvu in Vašemu ljubljenu narodu pošiljamo od dna Našega očetovskega srca pozdrave in svoj blagoslov ter prosimo Boga, da bi Belgija dosegla popolno obnovo svoje svobode in neodvisnosti.« — Podobno se glasiata brzojavki nizozemski in luksemburški vladarici.

Roosevelt, predsednik Združenih držav Severne Amerike, je koj po najnovejšem vpadu Nemcev poslal upravi ameriškega Rdečega križa poziv, da začne zbirati prispevke za sklad 10 milijonov dolarjev za pomoč Belgiji in Nizozemski. V svoji izjavi pravi Roosevelt: »Pozivam vse ameriške državljane, ki sočustvujejo z nesrečnimi državama, ki doživljata danes strahote zračnih napadov, da se čim obilnejše odzovejo vabilu Rdečega križa.«

Prvi potek zračnega in kopnega napada

Nemški letalski napadi

Istega načina bliskovitega napadanja kakor na Poljskem in Norveškem so se poslužili Nemci tudi po vdoru preko mej omenjenih nevtralnih držav. Pred nastopom močnih motoriziranih oddelkov so se spustila v notranjost dežel bombardna, lovna in največja prevozna letala z velikim številom vojakov s padali. Nemško letalstvo je napadlo vsa večja belgijska in holandska letališča. Na letališča so se spustila po bombardiranju nemška letala in jih nekaj tudi zasedla. Na raznih mestih so se spuščali iz nemških letal s padali nemški vojaki, ki so imeli pri sebi male radio-oddajne aparate in zlozljiva koleša. Holandcem in Belgijcem je uspelo, da so primeroma hitro priborili nazaj od Nemcev zasedena letališča in polovili vse padalce, katere so nemška letala spuščala na napadeno ozemlja vse dni napadanja. Letalske izgube na obeh straneh so bile zelo velike.

Prodiranje Nemcev na kopnem

Letalski pripravi je sledil napad nemških motoriziranih oddelkov in pehote. Ta drugi napad, od katerega so pričakovali Nemci proboj front na Holandskem in v Belgiji, je v teku.

Kakor v Franciji, so tudi na Nizozemskem in v Belgiji močne obrambne črte, katere so zasedle belgijske in nizozemske čete. Na Nizozemskem se raztezajo utrdbe ob obmejnih vaseh in prekopih. Nizozemci so tudi uničili vse, kar bi lahko služilo Nemcem za napredovanje. Odprli so predvsem številne jezove in so poplavlili proti severu velik del dežele.

V pokrajini Arhem so se umaknile nizozemske čete proti reki Ijsseli in je uspel Nemcem

vđor na nizozemsko ozemlje v globini 15 km. Ta umik pa je bil že v naprej predviden, ker prav v tem delu ni nobenih obrambnih naprav.

Še bolj kot Holandija je zavarovana Belgija z Devezo obramno črto (Devez je bil belgijski obrambni minister). Ta črta je spetno izrabila gorati značaj belgijsko-nemške meje. Belgija ima trojno črto med seboj nevezanih utrjenih točk, podzemeljskih vojašnic, opazovalnih stolpov, betonskih zgradb, betoniranih položajev za topove in strojnice, ter so si vse te točke toliko blizu, da morejo vsako poedin med njimi v primeru potrebe nje ne sosede obsuti z ognjem. Ta obrambni način dopolnjujejo običajne obrambne naprave, kakor podminirani mostovi, pasti za tanke, žične ovire itd., pri čemer se izkoriščajo na spreten način naravne ovire, rečne struge, vzpetine, železniški nasipi itd. Finska Mannerheimova obrambna črta in nemška Siegfriedova sta bili zgrajeni po belgijskem utjevalnem načinu.

Zasedba Luksemburga s pomočjo »peta kolone«

Največji uspeh so imeli Nemci koj v začetku v vojaško nezavarovanem in neutrenjenem Luksemburgu. Luksemburška velika vojvodina je bila koj prvi dan zasedena po Nemcih. Niso pa dosegle tega nemške čete, marveč tako zvana »peta nemška kolona«.

V zadnjem času je bilo v Luksemburgu okrog 2500 nemških turistov, ki so na dan znak takoj zasedli vojašnico in javna poslopja ter vojaško važne točke, kjer so nato čakali na prihod nemških čet, ki so začele ob štirih zjutraj korakati na luksemburško ozemlje. Razen par osamljenih primerov nemške čete seveda niso nikjer naletele na kak resnejši odpor, ker kneževina Luksemburg sploh nima redne vojske.

»Peta kolona« pomeni onega nevarnega skritega sovražnika, ki pod miroljubno krinko turista, gospodarskega strokovnjaka, trgovskega potnika ali celo delavca na kulturnem zbližanju narodov opravlja posel ogledustva, prevratne propagande, včasih pa se ponekod izpremeni čez noč v pripadnika sovražne vojske. Ta izraz je še čisto mlad in ga je prvi uporabil v španski državljanski vojni branitelj Madrida rdeči general Miaja. Pripravil je proti nacionalističnemu generalu Franku štiri kolone. Ko je pa zvedel, da organizirajo Frankovi pristaši v Madridu samem nered, je rekel: »Tovariši, nevarna nam je zelo tudi peta kolona, ki se giblje med nami, prisluškuje in se nezaupanje. Najprej bom udaril po tej peti koloni.« Branitelj Madrida je dal poloviti vse sumljivce ter jih odpraviti iz mesta.

Uvod v najstrašnejšo bitko v Evropi

Pričetek bitke na 300 km dolgi fronti

Od 10. do 12. maja je vzplamtela v Evropi doslej najstrašnejša bitka na 300 km dolgi fronti od Vogezov do Severnega morja v zraku in na suhem. V teku 12. maja so se vršili najhujši boji na odsekih belgijsko-nemške fronte pri Albertovem kanalu in po utrjenih skupinah pri Liegu (Lüttich). Tam so napadli Nemci s svojimi najboljšimi napadalnimi četami, katere je podpiralo letalstvo ter oklopne brigade. Pri teh napadih so dokazali Nemci preziranje vsake smrtno nevarnosti in se niso ustrašili nobenih žrtev.

Po dolgih mesecih je izbruhnil 12. maja silen nemški topniški ogenj tudi ob Saari, ki se je razmahnil v najbolj srditega v sedanji vojni. Nemško topništvo je streljalo iz topov vseh kalibrov na francoske postojanke in zaledje. Nato je napadla močna nemška pehota, koje napad je bil odbit s težkimi izgubami.

To je bil doslej eden največjih nem-

ških napadov na francosko Maginotovo črto. Najstrašnejši 12. maj pa je bil samo uvod v odločilno bitko, pri kateri bo sodelovalo na nemški strani 90 divizij.

Nemško poročilo o bojih 12. maja

Nemško poročilo o pričetku odločilne bitke 12. maja se glasi: »V tesnem sodelovanju z letalskimi silami je nemška vojska na vsej fronti naglo nadaljevala svoje prodiranje. V severni Nizozemski so nemške čete zavzele vso pokrajino Groningen ter prodrle do Harlingena in vzhodne obale Zuidersega jezera. Po predoru sovražnih postojank ob reki Ijssel so prodrle v smeri proti zapadu nizozemske obrambne linije »Grebbe« med Amersfoortom, Rhedenom ter dalje proti jugu tudi mimo trdnjave Tiel. Med Maastrichtom in Hasseltom so si priborile prehod preko Alberto-vega kanala. Južnozapadno od Maastrichta so zavzele trdnjavo Ebenemael, najpomembnejšo trdnjavsko postojanko v trdnjavskem pasu okrog Lütticha (Liegea). Poveljnik in trdnjavska posadka, ki je štela 1000 mož, sta se predala. Pred Liegeom so nemške čete prodrle globoko v belgijsko utrjeno črto. Skozi južno Belgijo prodirajoče nemške čete so kljub hudemu sovražnemu odporu naglo pridobile tla. Vsa Luksemburška je v nemških rokah.«

Belgijski ministrski predsednik o strahotah 12. maja

Belgijski ministrski predsednik Pierlot je govoril 12. maja zvečer po radiu o strahotah tega dne na belgijskih bojiščih in izvajal, da so bile nemške čete, katerim je uspelo pri Maastrichtu vdreti v Belgijo, s protinapadom ustavljene. Nemci so skušali s prodorom preko Albertovega kanala obiti utrdbe okrog Liegea, a jim ta nakana ni uspela in so utrpeli v borbah strašne izgube. Nemški prodor preko Albertovega kanala je bil omogočen, ker je bil belgijski častnik, ki bi naj bil pognal v zrak oba mosta preko kanala, ubit od nemške letalske bombe. Tako so si mogli Nemci priboriti prehod čez kanal. Pozneje pa je nekemu drugemu belgijskemu častniku uspelo pretihotapiti se skozi nemške vrste in prodreti do razstrelilnih naprav enega izmed obeh mostov. Brez oklevanja je most in hkrati tudi samega sebe pognal v zrak. Nemcem je tako preostal le še drugi most, preko katerega so pričeli tedaj z vso naglico pošiljati svoje motorizirane čete, ki so tako prodrle do točke, ki je 16 km daleč od meje. Toda Belgijci so 12. maja s silnim protinapadom te oddelke ustavili in jim prizadejali ogromne izgube. Zvečer 12. maja so se nemške prednje straže pojavile že pri Varennu, zapadno od Liegea, a so bile takoj vržene nazaj. Nemški oddelki so se ves dan zaman zaletavali v utrdbe okrog Liegea. Polja pred utrdbami so naravnost posejana s trupli nemških vojakov. Nemška vojna sila se zaganja proti najmodernejšim obrambnim napravam, opremljenim z avtomatskimi topovi, ki kosijo sovražne vrste še mnogo bolj učinkovito kakor v zadnji vojni.

Ministrski predsednik je končal z besedami: »Belgijska vojska se je znašla. Sinovi Belgije se bodo branili kakor levi. Vsako ped belgijske zemlje bo sovražnik poplačal s potoki krvi.«

Letalske izgube v štirih dneh na obeh straneh

Nemci so, kakor že rečeno, takoj poslali specialne čete z letali v Holandijo, kjer so zasedle razna letališča. Poleg tega so spuščali na raznih krajih vojske s padali na zemljo. Ti vojaki naj bi izvršili posebne naloge v zvezi s »peto kolono«. Toda angleška letala so se z vso besnostjo vrgla na te potom letal izkrcane čete ter so jih neusmiljeno bombardirali. Pri tem so uničila angleška letala tudi vsa nemška prevozna sredstva. Holandske čete pa so obračunale s padalci. To se je ponavljalo več dni: nemške čete so zasedale letališča, Angleži so jih potem bombardirali,

Holandci pa so streljali in lovili padalce s padobranci.

Nemci se pa ne omejujejo samo na belgijsko in holandsko ozemlje, temveč letajo njihove letalske sile tudi v Francijo ter tam srdito bombardirajo francoska letališča in strateško važne točke, kot ceste in železnice. Nemci trdijo v svojih poročilih, da so prizadeli Francozom velike materielne izgube.

Pa tudi Angleži in Francozi ne držijo rok križem. Tudi njihovo letalstvo izvršuje pogoste polete v nemško zaledje, kjer bombardirajo in uničujejo vse, kar je količjak važnega in v zvezi s premikanjem vojaštva. Tako so po njihovih poročilih razbili nebroj železniških in cestnih mostov ter železniških prog.

Angleži trdijo, da so izgubile nemške letalske sile v najnovejši ofenzivi v prvih štirih dneh, to je do ponedeljka, 13. maja, nad štiri sto letal vseh vrst. Življenje je izgubilo pri tem nad 2000 letalcev.

Nemška vojna poročila pa trdijo v vsakodnevem vojnem poročilu, da je bilo uničenih dnevno najmanj okoli 300 sovražnih letal.

Dejstvo je, da so letalske izgube na obeh straneh velikske, kje je pa resnica, pa naj razsodil čitatelj sam.

Bitka za prvo belgijsko trdnjavo

Nemško in angleško poročilo o položaju belgijske trdnjave Liege (Lüttich)

V sedanjih silovitih bojih, ki so pa le priprava na glavno in odločilno bitko, se je razvila strahovita bitka za belgijsko trdnjavsko področje Liege (Lüttich) ob reki Meuzi (Maas). Kakor že poročamo v današnjem opisu vojnih dogodkov, je uspelo Nemcem, da so zavzeli eno od številnih utrdb v okrožju Liege in so od tam zastavili vse sile iz zraka in na kopnem, da bi z zavzetjem trdnjavskega pasu pri Liege si otvorili pot v Belgijo. Pri tem je igral važno vlogo prehod čez Albertov kanal čez most, katerega ni uspelo Belgijcem pognati pravočasno v zrak. Albertov kanal je širok 20 m in ima zelo strme bregove. Angleži sicer skušajo ta most z bombami porušiti, vendar če se jim je to že posrečilo, še ni znano.

Nemško vojno poročilo od 13. maja trdi, da so nemške čete ta dan okrog poldne vdrle v mesto Liege in razobesile na tamošnjem gradu zastavo s kljukastim križem. Nemško poročilo pa tudi izrečno poudarja, da se zunanje utrdbe okrog Liege še držijo.

Angleško poročilo o bojih za posest mesta Liegea pa pravi, da se vodijo pred utrdbami v Liegeu najstrašnejše borbe, kar jih je bilo doslej. Vsa pokrajina pred utrdbami je posejana s trupli nemških vojakov. Toda kljub temu pošilja nemško vrhovno poveljstvo, katerega vodi general Keitel, vedno nove oddelke v smrtonosni ogenj trdnjavskega topništva, številnih strojnic in bomb, ki jih mečejo letala. Nemški general Keitel je izdal nalog, da morajo podrejena poveljstva brezpogojno in za vsako ceno doseči določene cilje.

Vse mostove v okolici Liegea so pognali Belgijci v zrak. Belgijske čete in zavezniška letala se trudijo z vsemi močmi in se ne ozirajo na žrtve letalstva, da se zaustavi napredovanje nemških čet. Francosko in angleško vojaštvo stalno prihaja na pomoč ogroženim belgijskim krajem.

★

Iz današnjega opisa dosedanjega poteka bojev na zapadu je razvidno, da se je začelo novo poglavje v zgodovini Evrope, ki bo pisano s krvjo stotisočev. Razni strokovnjaki po vsem svetu so mnenja, da so to odločilni boji, katerih konec pa še ni mogoče predvideti, niti kdo bo ostal zmagovalec. Dejstvo je samo eno: naj bo zmagovalec kdor koli, zmaga bo zelo draga in bo »venčana« s stotisoči, da, z milijoni nedolžnih žrtev, pohabljenec, vdov in sirot...

Zakaj čakamo na slov. samoupravo?

V ospredju splošnega zanimanja stoji danes vprašanje vojne ali miru. Za vojskujoča se tabora je to vprašanje uravnano v smer končne zmage, ali in kako bi se dala čimprej doseči. Za nevtralne države pa je to vprašanje tako oblikovano: ali in kako dolgo bo nam mogoče, da se obranimo grozečega objekta vojnega polipa, ki bi nas rad potegnil v krvavi vrvež. Četudi so danes takšna vprašanja v ospredju, vendar ni povsem izginilo zanimanje za vprašanje notranje politike. Naša država se sedaj nahaja v stanju razvoja, ki še ni dosegel dokončne oblike na vsem državnem ozemlju. Razvoj gre od centralistične ureditve, ki je po 20 letnem izkustvu kot državi škodljiva opuščena, v smeri k federalistični (zvezni) državi. S tako državno preureditvijo je združenih toliko podrobnih vprašanj, da jih ni mogoče rešiti na prvi mah. Najprej je prišlo na vrsto hrvatsko vprašanje, ki je bilo najbolj pereče. Saj je bilo hrvatsko ozemlje raztrgano na več upravnih enot in je segalo v več banovin, v katerih Hrvati niso imeli skoro nobenih vplivov na javno upravo. Lansko leto, ko so se mednarodne razmere poostriale do vrhunca, je hotela gotova zunanja propaganda vplesti v te zmede tudi Jugoslavijo. Širile so se razne knjižice, karte in letaki, ki niso bili naklonjeni naši državni skupnosti. Treba je bilo dokazati, da so vse te zunanje špekulacije, ki so računale z notranjo nezadovoljnostjo, bile prazne, udarec v vodo. Zato je morala politika narodnega sporazuma, ki jo vodi sedanja vlada, dokazati, da hoče novo, zdravo in močno Jugoslavijo. Tej svrhi je služil sporazum z dne 26. avgusta 1939, s katerim je bila uzakonjena banovina Hrvatska.

Kaj pa banovina Slovenija, ali in kdaj bo oživetvorjena? Na to vprašanje, ki zanima ves naš narod, je dal odgovor g. minister dr. Miha Krek 4. in 5. maja na političnih zborovanjih v Mariboru in Murski Soboti. Poudaril je, da kompetentni slovenski činitelji z dr. Korošcem na čelu niso nobene prilike zamudili, da ne bi vsem merodajnim osebam v Beogradu predložili nujnosti in važnosti banovine Slovenije, ki jo slovenski narod zahteva in hoče dobiti, in ki je neizogiben korak k notranji utrditvi Jugoslavije. Iz ozira na varnost države so se začasno zadovoljili z dodatno uredbo k uredbi o banovini Hrvatski, s katero se določa, da se morejo kompetence, kakršne je dobila banovina Hrvatska, prenesti tudi na druge banovine, in katera je bila izdana prav zaradi Slovencev in Slove-

nije. Saj se ta dodatna uredba na nobeno drugo banovino ne more dejansko nanašati, ker samo banovina Slovenija je tista izmed sedanjih banovin, ki nima nobenih mejnih sporov in lahko takoj prevzame ustrojstvo in pravice banovine Hrvatske. Poklicani slovenski zastopniki so pred 26. avgustom in zmiraj pozneje vsak dan odločno branili slovenski program, naglašali in zahtevali samoupravo Slovenije.

Zakaj ideja samouprave Slovenije do zdaj še ni oživetvorjena? Glavni razlog so sedanjí nevarni, viharini časi, ki v njih živimo. Slovenija je izključno mejna pokrajina Jugoslavije v tem delu, kjer meji naša država na dve velesili. Od teh je ena (Nemčija) že v vojno zapletena, druga (Italija) pa je v pripravljenosti. Radi tega smo Slovenci imeli pred očmi, da je v tem času treba predvsem paziti na državno moč, njeno udarnost in njen ugled. Ohraniti je treba predvsem neokrnjenost naše meje in mir, in če treba, da se brani pred napadalcem. Ker smo mejna pokrajina, smo to dvojno čutili, in ker smo majhen narod, smo se tem bolj zavedali velike nevarnosti. Te nevarnosti se moremo obraniti le v tesni povezanosti s Srbi in Hrvati, s katerimi bi morali braniti vse meje Jugoslavije, posebno še vse meje na naši slovenski zemlji. Zato nismo smeli ničesar storiti, kar bi kakor koli odmaknilo našo ljubo Slovenijo sredi vseh Jugoslovancev, ki bi jo v primeru nesreče morali braniti kot svojo hišo in zanjo krvaveti. Zato je moralo slovensko vodstvo skrbno paziti, da niti za senco, niti za slutnjo slovenske priljubljenosti med Srbi in Hrvati ne zapravi. In to se nam je posrečilo v polni meri.

K temu veletehtnemu vzroku iz področja zunanje politike se pridružujejo tudi notranje-politični razlogi. Je še nekaj spornih vprašanj, ki se tičejo števila samoupravnih enot v celokupnem našem državnem ustrojstvu in razmejitve med njimi. Sporna ozemlja Bosne in Hercegovine in deloma tudi Vojvodine so preprečila in preprečujejo še danes, da se ne more vse vprašanje notranje ureditve države naenkrat in istočasno rešiti. Kazalo je tudi — in to je drug razlog — počakati na organizacijo banovine Hrvatske, ki je uspela in ki dokazuje, da državna misel pri tem ni nič trpela. Prav nasprotno, državna misel se je okrepila, in sicer v ogromni meri, ker je pridobila na Hrvatskem milijone novih navdušenih, požrtvovalnih zagovornikov, pristašev in borcev. Tudi najtežje vprašanje samoupravne samostojnosti banovine Hrvatske — finančna samostojnost, je srečno rešeno: ni v ničemer okrnilo skupne državne moči, obenem pa je preskrbelo Hrvatsko z dovoljnimi sredstvi za posle svojega delokroga. Sovražniki in nasprotniki samoupravne državne ureditve morejo na tem primeru spoznati, kako zmotne so bile njihove trditve, da je centralizem najkoristnejši način upravljanja države. Odkar se je organizirala banovina Hrvatska ter je tudi urejeno njeno finančno vprašanje, je zahteva po banovini Sloveniji postala mnogo bolj utemeljena in opravičljiva. In res, vse politične skupine v naši državi in zlasti tiste, ki so načeloma sprejele politiko narodnega sporazuma, smatrajo banovino Slovenijo kot najnaravnejšo prvo naslednjo stopnjo izvajanja notranje ureditve države. Vsi Slovenci to želijo, to hočejo in zahtevajo!

Slabi časi nekdanj in danes

Skozi stoletja hudih časov se je prebil naš slovenski narod od pojava v zgodovini do danes. S križeve in trnjeve poti Slovencev hočemo omeniti za boljše in pravo presojo sedanjosti tri dobe. Iz teh odsevata kljub bridkostim junaštvo in samozavest našega naroda v trdnem zaupanju na boljše bodočnost. Za sodbo o slabih časih nekdanj in sedaj so najbolj značilni kmečki upori, turški vpadi in svetovna vojna.

Kmečki upori

Vse revolucionarne poskuse naših kmetov v dobi gospodstva graščin so zakrivila preve-

lika bremena, s katerimi je preobkladala grajska tuja gospoda kmeta in samovoljno ter nečloveško ravnanje s podložniki.

Česar niso storili tuji posestniki grajskih veleposestev hudega kmetu, je nadomestil grajskih upravitelj z valpti, katere je kmet upravičeno še huje sovražil kot gospodo.

Kmečki upori leta 1515. in 1525., dasi niso rodili uspeha, so vendar močno dvignili stanovsko samozavest med kmečkim narodom. Iskra nezadovoljnosti je tlela naprej. Treba je bilo najmanjšega povoda, da se je obrnila kmečka sila Slovencev in Hrvatov proti tla-

Prvi bankovec. Leta 1684. v Kanadi niso imeli dovolj kovanega denarja, da bi plačali vojake francoskega kralja, kakšnih 400 mož. — Tedaj si je uprava Nove Francije izmislila, da bi dala v promet na igralne karte napisane zadolžnice. Te je bilo treba jemati namesto kovanega denarja. Tako je gospod de Meules, vodja uprave, ustvaril prvotno obliko bankovcev in njegov osebni podpis je dajal jamstvo za njih vrednost. Nekoliko izvodov tega denarja na igralnih kartah je bilo videti tudi na pariški svetovni razstavi in so vzbujali veliko pozornost.

Mož, ki bi bil moral aretirati Daimlerja. V Lorchu, v Nemčiji, je preizkušal svojo 90-letnico neki Johannes Sieger.

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetškega življenja

*

Sinoči so jih poslali iz Odese. Do Jaske so se peljali z vlakom. Od tam so morali jahaje nadaljevati pot, ker proti Balti ni bilo železniške proge.

Pred odhodom iz Jaske so jim rekli:

»Poglejte v smer, kjer je nebo ožarjeno s plameni. Tam je vas Balta. Prebivalci so se uprli. Umrili so dva tovariša boljševika. Zažgali so tudi križe žita na polju in s tem uničili kruh, ki je bil namenjen vam in tovarišem delavcem. Za ta zločin zaslužijo najhujšo kazen. Ko boste dobili povelje za napad, navalite na vas, prebivalce pobijte, hiše pa zažgite!«

Ko so vojaki slišali besede o pobijanju in zažiganju, so se jim oči zaiskrile. To je bil posel, ki so ga z največjim veseljem opravljali. Bili so divji tatari, ki so uživali ob pogledu na kri in plamen.

Vas je bila kakor da ni v njej žive duše. Povsod je vladala tišina. Ljudje so se poskrili v hiše in so skozi okna opazovali premikanje konjenikov.

Mnogi so se zatekli v cerkev. Na oltarju sicer ni bilo ne križa, ne tabernaklja, toda prej je Kristus prebival tam. Če že morajo umreti, je bolje, da umrjejo v cerkvi,

19

ker so tu bliže nebu. Kleče na slami in gnoju, ki so ga zapustili boljševiški konji, so glasno molili. Goreče so se izročali Bogu in ga prosili, naj jih reši, ali podeli moč, da bodo junaško umrli.

Vsi so se pripravljali na smrt, ker so se zavedali, da bi jih mogel rešiti samo čudež. O zmagi nad vojaki ni govora in tudi usmiljenja ne morejo pričakovati. Divjaki, ki so že neštetokrat gazili po krvi, se tudi sedaj ne bodo obotavljali.

Kmetje, ki so imeli puške, so stali v obrambnem jarku, ki so ga ponoči skopali. Puške so imeli pripravljene in s kazalci desne roke so oklepali jezičke. Čakali so na povelje za strel.

Fedor je stal nekako v sredini »bojne« črte. Njegov položaj je bil strašen. Boril se je sam s seboj. Mučilo ga je vprašanje, kaj naj stori. Pred seboj je imel dve možnosti: napad ali predajo. Za vas bo oboje usodno. Kazni ne bodo ušli ne v prvem ne v drugem primeru. Vprašanje je le, kateremu činu bo sledilo manjše zlo. Po vsestranskem razmišljanju je prišel do prepričanja, da bodo vaščani v primeru predaje manj trpeli. V tem primeru bo kazen zadela morda samo njega in še dva, tri druge. Nenaadoma je zapovedal, da nihče ne sme streljati.

Možje so zamrmrali:

»Zakaj ne bi streljali? Ali se bomo pustili pobiti brez odpora?«

čiteljem. Iskra, ki je užgala leta 1573. največjo slovensko-hrvatsko kmečko vstajo, je bilo trinoško ravnanje graščaka Franca Taha in njegovih sinov na Susedgradu pri Zagrebu in v Stattenbergu pri Makolah.

Za ta punt so si postavili kmetje tročlansko vlado z Matijem Gubcem na čelu. Ilja Gregorič je organiziral 16.000 mož broječo kmečko vojsko. Kmečka zveza, ki je bila temelj vstaje, si je stavila za cilj: rešiti podložnike iz oblasti plemiške gospode. Kmečki upor leta 1573. je hotel osvoboditi slovenskega in hrvatskega kmeta. Odpraviti je nameraval vse uradnike, ki so pobirali davke in doklade, vse mitnice ter carinske postaje in doseči prosto trgovino svobodnemu prometu do morja. Zmagoviti kmetje bi naj bili osnovali za slovenske in hrvatske pokrajine v Zagrebu vlado. Sklenili so pobirati sami davke in doklade in skrbeti za varstvo. Pokoriti so se odločili le kralju in nikomur drugemu.

Vsi ti lepi osvobodilni načrti so propadli, ker je bila kmečka vojska trikrat poražena: 5. februarja 1573 na Krškem polju, par dni pozneje na ravnici med Sv. Petrom pod Sv. gorami in Sotlo ter v glavni bitki 9. februarja 1573 pri Stubiških Toplicah v hrvatskem Zagorju.

V tem največjem puntarskem gibanju so bili ob življenje vsi kolovodje, padlo je do 6000 ljudi, katerih moč je bila v tedanji dobi silno potrebna za obdelovanje zemlje ter obrambo proti Turkom. Kraje, kjer je bilo središče upora, so grajski krivoloki vse požgali, porušili in ljudi pobesili ter pokončali.

Če pomislimo, da sta bila slovenski in hrvatski kmet v puntarskem gibanju leta 1573. ob vse vzore, kateri so jih podžgali, da sta se dvignila proti nasilnikom, lahko trdimo, da so bili tedaj res hudi časi. Pred upori tlaka in neznosne dajatve ter valpetov bič; po zatrti pobuni pa se je gorje od strani grajskih potrotilo in je bil naš kmet res v najslabših časih živčnega uboga raja. Pri vsem tem groznem zlu pa slovenski kmet nikakor ni obupal, dasi ga je v tej dobi ob vsakem času ogrožal na življenju in imetju še divji Turčin.

Štajerska doživela 34 velikih turških vpadov

Največ je pretrpela Slovenija od Turkov, kateri so opustošili na Štajerskem kraje od Gracda do Brežic s 34 velikimi vpadi.

Kamor so pridivljala turška krdela, so oropala, požgala ter uničila vse. Pobila so starejše ljudi ter negodne otroke. Kar pa je bilo od obojega spola količkaj pri moči, so odgnali v sužnost, iz katere navadno ni bilo rešitve.

Turški ogenj, meč in odgon so nekatere kraje po Slovenskem čisto razljudili. Pre-

ostali so po večjih turških navalih v obsežnih naseljih le posamezniki. Po zgini Turkov so občutili še živeči strahote popolne osamelosti. Na visokih drevesih so zažigali daleč vidne ognje, s katerimi so opozarjali, da životari v tej in oni požgani vasi človeška duša, katera hrepeni po razgovoru s človeškim bitjem. Na ta način so se dogajale preselitve in združitve tujcev s tujci iz samega hrepenenja po človeški družbi.

Ako bi hoteli opisati vseh 34 velikih turških razdejanj na Štajerskem, bi privedlo predaleč. Kratko se hočemo dotakniti samo leta 1532. Tedaj je bil Maribor oblegan drugič od turškega sultana Sulejmana II. Mesto je odbilo tri napade nad 100.000 mož broječo turške vojske.

Nezaslišane, zares grozne reči nam pripovedujejo zgodovinarji o turških grozovitostih leta 1532. Srečen, kateremu je koj glava odletela, saj mu ni bilo treba še dalje gledati divjega razgrajanja v srdu do kristjanov znorelih Turčinov. Več nego zverine so zaznamovale tolovajske pohode s tem, da so nabadali odsekane glave na sulice in z njimi okrog skakale, drugod so zopet parali divjaki trupla umorjenih in v njih drobovini iskali celine, katere so baje kristjani ob prihodu Turkov pogoltnili. S človeškimi črevesi so se opasovali in kakor ljudozrci v Afriki pekli in žrli človeško meso. Otroke so butali z glavami ob plotove in zidovje, da so se razleteli možgani na vse strani. Materam so trgali otročiče iz naročij, jih natikali na plotove, kjer so milo cvlili in capljali, medtem ko so matere osramočene in oskrunjene zraven njih umirale.

Kratko označena doba turških vpadov ni trajala samo leta, ampak so bili to skozi stoletja se raztezajoči najhujši časi, v katerih so neusmiljeno gospodarili: smrt, meč ter ogenj.

Leta svetovne vojne

O res hudih časih imajo prave pojme vsi oni, kateri so preživeli svetovno vojno doma in na raznih frontah.

Da je bilo tedaj res hudo v Sloveniji, o tem bodo pričali za stoletja nazaj padlim vojakom postavljeni spomeniki, katere vidimo povsod po podeželskih župnijah. V plošče teh žalostnih spominov na štiriletno svetovno klanje so vklesana tisočera in tisočera imena naših najboljših kmečkih fantov in mož. Kako veliko pa je število onih, ki so se vrnili z bojišč s kaljo bolezni ter delanezmožni in trajno pohabljeni! Zadnja leta svetovne vojne je moralo od Slovencev vse na bojišče, kar je imelo obe nogi in dve roki. Doma so ostali le starci ter slabotne ženske z deco. In še celo doma ostalim so neprestano ponavljajoče se rekvizicije trgale izpred ust zadnji griž-

ljal kruha in brezobzirno odganjale iz hlevov plemensko ter delovno živino. Prisilno odvzemanje prehrane je bilo že tako daleč, da niso stradala samo mesta, ampak tudi podeželja. Niti za drag denar ni bilo dobiti petroleja, obleke, obutve ter drugih najbolj nujnih potrebščin.

Pri vsej osirotelosti in pomanjkanju so morali doma ostali molčati, sicer so odvedli vsakega godrnjača v ječo, kjer ga je čakala po kratkem sodnem postopanju smrt!

Da sta doletela slovenskega človeka ječa in ustrelitev, za to ni bilo treba izpričanih dokazov. Kaj še! Zadostovalo je, da sta te kak zahrbtnen Nemec ali nemškutar ovadila, da si zaveden Slovenec, pa so ti naprtili, da si na strani sovražnikov Avstrije ter Nemčije in spadaš med štiri stene ali pa na vislice.

Doba svetovne vojne so bili res hudi časi, skozi katere se je moral prebiti slovenski človek v upanju na osvoboditev ter boljšo bodočnost z molkom na frontah in doma.

In danes ...

Resnemu človeku, kateri visi z dušo in telesom na mladi Jugoslaviji, se stiska od bolesti srce, ako sliši, kako naši ljudje po nepotrebnem tožijo o hudih časih in neupravičeno zabavljajo na oblast. Današnji zabavljači in nezadovoljneži spadajo preko meje, kjer bi jih drugače poučili, da bi kmalu okusili, kaj so res hudi časi za kmeta, kateri v vsaki vojni največ trpi in žrtvuje.

Tujci, kateri nas obiskujejo, se ne morejo načuditi, kako je pri nas še vsega in se nam v primeri z zunanjim svetom ugodno godi.

Vodstvo naše države je v dno duše prepričano, da je najhujše zlo za narod vojna. Radi tega spoznanja se je uravnavala v Jugoslaviji že leta zunanja politika tako, da smo v sedanji evropski vojni lahko ostali nepristranski in upamo, da bomo tudi vzdržali na tem stališču. Ker nam je vojna vihra doslej prizanesla, bi morali biti hvaležni Bogu in vsem na najvišjih državnih mestih, ki zastavljajo vse moči, da bi šlo vojno gorje mimo nas.

Kmet danes lahko in dobro prodaja. Svojega blaga niti ponujati ni treba, ker prihajajo kupci sami v hiše. Večina kmečkih ljudi, katerim varčevanje ni tujka, bo svojo posest v času dobre prodaje razdoličila in si še kaj prištedila.

Pribiti še moramo dejstvo, da je vzrasla Jugoslavija ob prevratu iz preobilno prelite krvi naših najboljših in iz medvojne gorja ter spoznanja, da spadajo Slovenec, Hrvat in Srb v skupno državo, katera je danes po 20 letih ena najbolj urejenih v Evropi in se

Fedor je mirno ponovil svojo zapoved in odrinil puško od sebe.

Mrmranje se je stopnjevalo. Možje so odločno izjavljali:

»Pripravljeni smo na smrt, toda v borbi.«

Sedaj se je oglašil Aleksej, ki je stal blizu sina.

»Ali resno misliš, da ne bi streljali? Kaj naj to pomeni?«

»Ne bomo streljali!« je Fedor kratko odgovoril.

Očetu in možem, ki so začudeno strmeli vanj, bi rad pojasnil, zakaj je spremenil svoj načrt, a ni mogel govoriti. Nekaj ga je dušilo in stiskalo za grlo. Trpel je grozne dušne muke. V duhu je videl vaščane. Preplašeni so se stiskali v svojih kočah kakor ptički v gnezdu, če se bliža jastreb. Z njihovih obrazov je odsevala groza, z nekaterih pa očitki. V teh groznih trenutkih se je spomnil na besede Svetega pisma: »Bolje je, da en človek umrje, da reši vse druge.« Tedaj je v njem dozorel sklep, da prepove streljanje.

Kaj bi pomagalo, če bi on in tovariši, ki so stali v jarku, postrelili nekaj vojakov? Nič. Ostala vojska bi pridrla v vas in v podivjanosti vse uničila.

Balto bi zadela ista usoda kakor druge uporne vasi. Od vsega bi ostalo žalostno pogorišče.

Ruski komunisti so v človeku gledali samo snov in organ, ki mora biti podložen. Gorje onemu, ki se ne bi

hotel ukloniti! Boljševiki so trdili, da človek nima duše in lastne volje. Bogočastje je neumnost, katero so iznašli duhovniki. Človek sam ima stvariteljsko moč, toda le v primeru, če je njegova moč v službi komunizma. Balta se je hotela iztrgati iz komunistične skupnosti, zaradi tega mora pretrpeti svojo usodo, izginiti, in od nje bo kmalu ostalo samo nekaj pepela, katerega bo veter razpršil po ravnici.

Možje so še vedno vprašujoče strmeli v Fedorja. Morda so uganili njegove misli, ker več niso silili vanj in so izpustili puške. Sicer so tudi sami čutili, da njihov upor ne bi rodil uspeha, a bi se vkljub temu borili ko takrat, ko so bili v vrstah Denjkinove bele garde.

*

Konjeniki so se v daljavi kakih dva tisoč metrov ustavili.

Iz vrste se je izločil en sam konjenik, ki je dvignil k očem daljnogled in opazoval vas.

To je bil Klavs Rišin. Sam je prevzel vodstvo konjenikov, ker se je hotel na licu mesta prepričati o vsem.

Nad sprejemom je bil presenečen. Prej je bil prepričan, da bodo njegove konjenike pozdravile kroglice, ker uporniki vedo, da ne morejo pričakovati usmiljenja, zato jim ne preostane drugo, ko da drago prodajo svoje življenje.

Bil je leta 1892. tisti policist, ki bi moral aretirati izumitelja eksplozivskega motorja, Gottlieba Daimlerja, ki so ga bili osumili ponarejanja denarja. Daimlerjevi sosedje so bili postali pozorni na stalno razbijanje, nabijanje in ropotanje, ki so ga slišali iz njegove delavnice in ki ni prenehalo niti ponoči. Niso si ga znali drugače razlagati, nego da izdeluje mož denar. Pri nočni preiskavi je policija, ki jo je vodil Sieger, našla model Daimlerjevega eksplozivnega motorja. Leto dni pozneje je izumitelj ta model izdelal v naravni velikosti in začel se je zmagoslavni pohod avtomobilizma.

Plačilo za obiskovalce cerkve. V Gladewateru v Taksasu v Združenih ameriških državah cerkev svojim vernikom

poteguje za njeno naklonjenost celotni zunanji svet!

★

Vsak, kateri bo preletel te vrstice, bo moral priznati, da je bil slovenski kmet trpin v res hudih in najhujših časih kmečkih uporov, ko ga je moril in mu požigal Turek ter med

svetovno vojno pod tujerodno gospodovalno peto. Sedaj pa, ko živimo nad 20 let v bogati in svobodni Jugoslaviji, bi tolkli sami sebe v obraz in bi izzivali božjo pravičnost, ako bi godrnjali in tožili ter jadikovali že sedaj o hudih časih in zabavljali čez državno vodstvo, ki je in bo storilo vse, da nas obvaruje z modro zunanjo politiko vojnih zapletljajev.

Po Jugoslaviji

Občinske volitve na Hrvatskem bodo prihodnjo nedeljo, 19. majnika. Povzročile so precejšnjo razgibanost med volilci tudi v političnem oziru, čeprav je dr. Maček v svojem oklicu za občinske volitve poudaril, da volitve nimajo političnega obilježja, marveč gospodarsko in socialno. Glede na samoupraven značaj občin in njihovega delovanja na Hrvatskem v bodočnosti, je značilno dejstvo, da je banovina prevzela plačevanje in torej tudi nameščanje občinskih tajnikov in uradnikov. S tem ji je tudi zasiguran velik vpliv na de-

lovanje in gibanje občin. Kar se tiče kandidatnih list za občinske volitve, se je smela po posameznih občinah postaviti samo po ena lista Hrvatske seljačke stranke. Na to listo so tudi bili sprejeti zastopniki narodnih manjšin: Nemcev, Madžarov in Slovakov, če so pristaši srbsko-hrvatskega sporazuma. Kar se tiče tistih okrajev iz Bosne in Hercegovine, ki so bili priključeni banovini Hrvatski, so v nekaterih krajih sestavili Hrvati (pristaši HSS) skupne liste z muslimani, v drugih krajih pa gredo muslimani skupno s Srbi.

Propadanje starokatoliške cerkve

Ta cerkev ni ne stara, ker obstoji šele od l. 1870., ko so jo ustanovili nekateri oholi nemški profesorji, ne katoliška, ker ne priznava rimskega papeža za vrhovnega poveljarja cerkve. V Jugoslaviji je bila s pomočjo liberalnih, katolicizmu nenaklonjenih vlad ustanovljena kot zakonsko zatočišče ljudi, ki so iz katoliške Cerkve pobegnili radi druge žene ali drugega moža. Zato jim je ljudska govorica pridela nek značilen priimek. O razmerah, ki vladajo v tej krivoverski cerkvi, pričuje zborovanje hrvatskih starokatoličanov v Zagrebu v nedeljo, 5. maja. Na zborovanju je bilo z vso ostrnostjo obsojeno delovanje starokatoliškega škofa Marka Kalodjere in njegove ožje okolice, češ da je danes iz starokatoliške cerkve nastala trgovska hiša in navadna krivoverska ločina, ker je utrechtška zveza izključila škofa Kalodjere iz zveze starokatoliških cerkev. Zborovanje je potekalo v velikem nemiru, prišlo je do pretepa med starokatoliškimi »verniki«. Ko je zastopnik oblasti napravil red, se je zborovanje nadaljevalo. Predložena je bila resolucija, v kateri se zahteva, naj posebna državna komisija izvrši strogo preiskavo o uporabi cerkvenega premoženja in zlasti tistih prispevkov, ki jih dobiva starokatoliška cerkev od države; naj se suspendira in iz službe odstrani škof Kalodjera, kakor tudi vsi člani sinodalnega sveta

in nadzornega odbora; uvede naj se komisiariat, sestojec iz predstavnikov državne oblasti in članov starokatoliške cerkve, ki naj natančno preišče delovanje in poslovanje škofa Kalodjere in njegove najožje okolice ter naj skliče cerkveni zbor. Resolucija je bila z večino sprejeta. Lepe razmere, ki vladajo v tej

Zoper glavobol

pomagata 1-2

ASPIRIN

tableti

Ni drugega zdravila po imenu „Aspirin“, temveč edino-le „Bayer“-jev Aspirin!

Ogl. reg. pod 5 br. 37692 od 22. XII. 1939.

krivoverski cerkvi! Čuditi pa se ne moremo, če pomislimo, kdo tvori to cerkev.

Novice iz domačih krajev

Duhovniška vest. Na mesto pokojnega g. Zupaniča je prišel k Sv. Juriju ob Pesnici za provizorja g. Alojzija Ciglar, doslej prvi kaplan v Beltincih.

Žagar ob vse prste na desnici. V mariborsko bolnišnico se je zatekel 45 letni žagar Ivan Lamprecht iz Selnice ob Dravi, kateremu je odsekala cirkularka vse prste na desnici.

Na ulici smrtno zadet od kapi. Na Aleksandrovi cesti v Mariboru je smrtno zadela kap pred trgovino Bata 75 letnega upokojenega železniškega nadsprevodnika Štefana Prosenak z Aleksandrove ceste.

Tovarniški vajenec smrtno ponesrečil. V meljskem predmestju v Mariboru se je zgodila v minulem tednu med opoldanskim od-

morom v Ježekovi tovarni za izdelovanje poljedelskih strojev nesreča, ki je zahtevala življenje 18 letnega tovarniškega vajenca Franca Pezdirja iz Hotinje vasi. Fant je prišel v dotiko z električno napeljavo, je naenkrat omahnil in ga je najbrž radi slabega srca ubil navaden svetilniški električni tok 220 voltov. Dva zdravnika mu nista mogla več pomagati.

Smrtna kap v kopalni kadi. Ana Rozman, 79 letna žena upokojenega železničarja z Betnavske ceste v Mariboru, se je kopala v železničarskem kopalnišču v Wolfovi ulici. Ker ni bilo starke nad eno uro na spregled, so vdrli v kabino in našli Rozmanovo v kopalni kadi mrtvo, ker jo je zadela srčna kap.

Usodepoln padec s kozolca. Hrbtenico si je poškodovala pri padcu s kozolca 18 letna

plačuje. Na zemljišču, ki pripada cerkveni občini, so odkrili petrolejski vrelec in njegovo izkoriščanje je prevzela cerkev sama. Sklenili so, da bodo dobiček enakomerno delili med obiskovalce cerkve. Istočasno pa so ukrenili vse potrebno, da se število članov ne more povečati, tako da bodo deleži v korist samo tistim, ki so že preden so odkrili petrolejski vrelec redno obiskovali cerkev.

Motorizirani tatovi goveja živine. — Zahodna Kanada je imela v starih časih mnogo opravka s tatovi na živino. Zdaj so se ti pojavili v vzhodnem delu dominiona, kjer so pa postali »moderni« in se za svoje nečedne posle poslužujejo — avtomobilov. Tolpa živinskih roparjev pošlje na farme najprej

Presenečenju se je kmalu pridružil sram. Komisar se je začel sramovati zaradi pretiranih varnostnih ukrepov. Jezilo ga je, da je privedel s seboj toliko vojakov. Najbolj se je jezil zaradi topov. Nad rojstno vas je prišel s tako opremo, kakor da bi moral ukrotiti in uničiti najhujše razbojnike.

Topničarji so za konjeniki postavljali topove. Strelci so skrbno premerili daljavo, poveljniki pa so pregledali granate. Vse je bilo pripravljeno. Na Klavsovo povelje se bo začelo bombardiranje.

Klavsovo srce so prevzela posebna čustva ob pogledu na domačo vas. Vse, kar je videl pred seboj, je budilo v njegovi okoreli duši stare spomine. Ta vas je bila njegova, četudi si je na vse načine prizadeval, da bi jo izbrisal iz spomina.

Slika Balte ga je vsega prevzela. V njegovo srce, v katerem je komunistični nauk zadušil vsa plemenita čustva, se je začela vračati gorkota.

Verjel je samo v teorije in simbole, a sedaj se je spet budila v njem človeška duša. Tu prebivajo njegovi rojaki, bivši prijatelji, roditelji. Hiša na levi strani vasi in gospodarska poslopja pred njo so njegova domačija. Tam se je rodil, tam je doraščal. Kaj je z očetom in materjo? Kaj je z ono malo Natašo, tako lepo in ljubeznivo, s katero se je igral v otroških letih, in ki je v njem vzbudila tisto novo čustvo, iz katerega se je razvila ljubezen?

Klavs je s silo pregnal spomine. Njegov pogled je skozi daljnogled blodil po vasi. Vse je bilo mirno. Na ulicah ni videl žive duše.

Ko je njegov pogled romal od hiše do hiše, so se v njem spet vzdrnili spomini. Natašin dom je nekaj trenutkov opazoval. Morda je upal, da bo zagledal deklico, ki mu je bila tako draga.

Vojski so začudeno opazovali svojega poveljnika. Oni niso mogli vedeti, kako spremembo je povzročil v njegovem srcu pogled na Balto. Sicer pa kdo bi mogel misliti, da je mogočni komisar Klavs Rišin iz te uboge ukrajinske vasi?

Klavs vsa leta svoje visoke službe ni posvečal važnosti svoji osebi. Po boljševiskem nazoru ni bil drugo, ko mehanični del ogromnega ustroja. Prvič po svojem begu iz Balte je znova začutil svojo človeško naravo. Pri tem je začutil tako ugodje, da se ga njegova boljševiska strogost ni mogla otresti.

Nenadoma se je zavedel, da bi moral dati povelje za topovsko streljanje. Okleval je. Svoji rojstni vasi je hotel dati še nekaj minut življenja.

Čez čas je obrnil konja. Odjedzil je k topovom. Poveljniku baterije je rekel:

»Nihče ne strelja. Tako tudi mi nismo prisiljeni k streljanju.«

Poveljnik in topničarji so ostrmeli. Takih besed niso pričakovali iz Rišinovih ust.

posestniška hči Antonija Brunčko iz Sp. Gortine pri Muti.

Pri zabeleževanju ur ga zadela smrt. V Sp. Kocijanu pri Kapeli so našli v obcestnem jarku truplo 56 letnega drevničarja in očeta osmih nepreskrbljenih otrok Jakoba Roškarja, doma iz Sp. Kocijana. Imenovani je bil že nekaj let zaposlen v banovinski drevnici na Kapeli. Ker očeta zvečer dolgo ni bilo domov, so ga šli domači iskat in so ga našli kakih 500 korakov od hiše v jarku. Skoro gotovo ga je zadela kap, ko je hotel sede v obcestnem jarku zabeležiti v svojo knjižico delovne ure, ker je držal v eni roki knjižico, v drugi pa svinčnik.

18 letno dekle žrtve neprevidnosti. Pri posestniku Jožefu Ribiču v Savinjskem pri Majšperku so obhajali odhodnico domačega sina in se je zbralo več fantov ter deklet. Proti večeru je prišel v veselo družbo s službenega obhoda konjač Vincenc Gajšt, ki je imel s seboj puško ter jo je prislonil v kot pri peči. Ko so se gostje okrog polnoči razhajali, je rekel konjač svojemu 18 letnemu bratu Ludoviku, naj mu da puško. K Ludoviku, ki je držal orožje v roki, je pristopila 18 letna posestiška hči Pavla Krapše. V šali je prijela orožje za cev, ki jo je nastavila na vrat in rekla mlademu Gajštu: »Ustrelj me, če imaš korajžjo!« Fantu se niti sanjalo ni, da bi vsebovalo orožje naboje, potegnil je za petelina ter sprožil. V sobi je nenadoma počilo in dekle se je zgrudilo s prestreljeno žilo odvodnico na vratu in ji ni bilo več pomoči. Ta žalostni primer zopet kliče oblast, naj strogo postopa z neprevidneži!

Slepec in njegova vodnica utonila v potoku. V Cigonci pri Slov. Bistrici je živel 52 letni oslepi berač Alojzij Lah. Slepca je vodila pri beračenju njegova 65 letna mačeha Marija Lah. Le od časa do časa sta prihajala domov. V zadnjem času sta se napotila v temni noči in v dežju iz Sp. Ložnice proti domu, kamor pa nista prispela in je zmanjkala za njima vsaka sled. Našel je slepca posestnik Ferdinand Kobula v močno narasli Ložnici pri Jeričevem jezu utopljenega, njegove mačeha pa še niso izsledili. Ljudje so prepričani, da sta zašla v noči oba v narasli potok ter utonila.

Ubit od električnega toka. V Slov. Bistrici je bil zaposlen na novi zgradbi 25 letni Štefan

V zastarelih primerih zapeke, združenih z zlato žilo in otkom jeter, je pravi blagoslov naravna »Franz-Josefova« grenka vođa, zaužita tudi v malih množinah. »Franz-Josefova« vođa milo deluje in zanesljivo odvarja, pa se poleg tega tudi po daljši porabi skoraj nikdar ne izkaže neučinkovito.

Ogl. reg. S. br. 30.474/35.

Pongračič, ki je delal na električni napeljavi. Naenkrat pa se je dotaknil žice z visoko napetostjo in obvisel na njej. Preden so utegnili tok odklopiti, je bil Pongračič pri hudih opeklinah na rokah že tudi mrtev.

Po neprevidnosti ob življenje. V okolici Poljčan je ležal radi jetičnosti že dalje časa 47 letni posestnik Franc Stupan iz Levič. Zadnje dni ga je obiskal znanec Jožef Rober iz sosednje vasi. Med pogovorom je izrazil hudo bolni Stupan, da bi rad prodal starejšo lovsko puško, katero hrani v omari za obleko. Bolnik se je dvignil iz postelje in se je podal k omari po puško. Orožje pa se je radi neprevidnega ravnanja sprožilo in naboj je zadel nesrečnega od spodaj v obraz. Radi prehudega obstrela je Stupan umrl v par urah.

Ponesrečil pri padcu iz avtomobila. Hotel-ski uslužbenec Ivan Koprivc iz Vranskega je padel med vožnjo iz drvečnega avtomobila in je dobil hude notranje poškodbe. V nezavestnem stanju je bil oddan v celjsko bolnišnico.

Nesreča v gozdu. Jožef Hrastnik, 45 letni preužitkar od Sv. Petra pri Laškem, je podiral v gozdu bukev. Drevo je padlo nanj in mu zlomilo levo nogo. Hrastnika so oddali v celjsko bolnišnico.

Splavar utonil v Savi. 40 letni splavar Matija Remšak iz Šmartnega ob Dreti je utonil v Savi blizu Blance pri Stari Gradiški. Splav je zadel radi močno narasle Save ob vlačilno ladjo. Sunek je bil tako hud, da je odtrgal od splava zadnji del. Splavar Remšak in trgovec Slapnik sta padla v Savo. Slapnik se je rešil, Remšaka so pa savski valovi odnesli. Smrtno ponesrečen je bil eden najboljših savinjskih splavarjev.

Po naključju povzročena smrtna nesreča. Na Raki pri Krškem so popravljali ogrode zvonika župne cerkve, da bi lahko namestili na novo preliti zvon. Eden od delavcev, ki so bili zaposleni v zvoniku z žaganjem in preurejanjem, je nehotе vrgel skozi lino kos lesa, ki je po naključju padel na glavo spodaj idočemu ključavničarju F. Naratu. Iz višine prileteli leseni kos je prebil Naratu s tako silo lobanjo, da je obležal pri priči mrtev.

Izlet organizacij JRZ in mlade JRZ iz Maribora k Sv. Križu. Za prvo nedeljo po binokostih, dne 19. maja, priredijo mestna organizacija JRZ in okoliške pešizlet k Sv. Križu nad Mariborom, kjer se vrši tabor, oziroma zborovanje obmejnih Slovencev na prostoru pred cerkvijo, oziroma šolo. Na zborovanju bodo govorili bivši narodni poslanci Gajšek, Špindler, Žebot in drugi. Obenem bo imela krajevna organizacija pri Sv. Križu nad Mariborom svoj občni zbor. Zborovanje se bo

začelo takoj po rani sv. maši okoli pol osmih. Udeleženci, oziroma izletniki iz Maribora se zbirajo pred Tiskarno sv. Cirila in odidejo točno ob šestih preko Sv. Urbana k Sv. Križu. Naši pristaši iz Kozjaka in mariborske okolice so naprošeni, da se v velikem številu udeležijo te narodne prireditve na našem obmejnem Kozjaku. Posebno vabimo člane mladinske JRZ, da se pridružijo izletu k Sv. Križu!

Slovesna blagoslovitev in otvoritev velike nove pohorske ceste. Mariborski okrajni cestni odbor je s pomočjo banske uprave dogradil moderno zidano cesto iz Hoč po strminah Pohorja na južni strani do cerkvice sv. Areha, oziroma Ruške koče. Cesto so gradili nad deset let, ker okrajni cestni odbor ni mogel naenkrat dobiti dovolj denarnih sredstev na razpolago. Cesta se vzpenja po sončni južni strani zelenega Pohorja ter je ena najlepših cest v Sloveniji. Dolga je okoli 15 km ter je sijajno izpeljana čisto do vrha Pohorja. Blagoslovitev in otvoritev te važne nove prometne žile bo 4. avgusta predpoldne. Blagoslovilne obrede bo izvršil sam prevz. g. škof dr. I. Tomažič. Uradno pa bo proglasil cesto za odprto g. ban dr. Marko Natlačen. Pri cerkvi sv. Areha bo služba božja, nato pa narodna veselica. Vabimo že sedaj društva, občine in korporacije v Mariboru in bližnji okolici, da se 4. avgusta udeležijo te pomembne slovesnosti in ta dan ne prirejajo kakih večjih prireditev. Iz Maribora bodo vozili avtobusi. Poudarjamo, da se pripravljata načrt za nadaljevanje te ceste proti Šmartnu na Pohorju na eni strani in po vrhovih Pohorja na drugi strani proti Mislinjski dolini.

Odkritje spomenika radgonskim žrtvam. Dne 2. junija bodo odkrili v obmejni Gornji Radgoni slovesno spomenik radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem. Dela bodo končana 26. maja, ko bo po pozni sv. maši svečano vzidana spominska listina, ki vsebuje vse zgodovinske podatke od maja 1918 do današnjega dne. Spomenik bo nosil kratek napis: »1918 — Žrtvam in borcem — 1919.« Doslej so nabrali za spomenik 50.164 din. V tej vsoti je vsebovan tudi prispevek gornjeradgonske občine v znesku 21.000 din. Kritje odprtih računov izkazuje še primanjkljaj 30.000 din. Radi čim večje udeležbe pri odkritveni slovesnosti je zaprošena četrtinska voznina. Vsa društva in organizacije, ki so prejele doslej tozadevna vabila, se naprošajo, da vrnejo prijavne pole s točnimi podatki najpozneje do 26. maja na naslov: Pripravljalni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Maistrovim borcem v Gornji Radgoni.

Rdečkast dež. Med zadnjim deževjem so doživeli v Črnomlju na Kranjskem, da je iz-

Klavs je opazil začudenje na njihovih obrazih, a se ni zmenil zanj.

*

Fedor se je čudil ravnanju konjenice. Ni mogel razumeti, zakaj se je vojska ustavila in ne strelja. Šele čez čas je doumel, da se konjeniki ne bodo spuščali v bitko. O tem so ga prepričale topovske cevi, ki so zijale proti Balti in čakale na to, da bodo bruhale ogenj na vas ter uničevale borne koč.

Njegovo srce se je stisnilo ob misli, da bo toliko nedolžnih našlo smrt med ruševinami in v plamenu. In vsega gorja bo on kriv. Klica na vstajo sicer ni on izustil prvi, a je bil posledica njegovega spora z rdečimi delavci. Sicer pa je že prej pripravljaj pot upor. On je napravil sporazum s sosednimi vasmi o skupni vstaji. Ta sporazum je žal brezuspešen.

Glavo je sklonil in obraz skrivil v dlani. Vsa njegova notranjost se je stiskala od boli.

Čez nekaj časa je začutil roko na svoji rami. Dvignil je glavo in zagledal očeta poleg sebe.

Starec ga je sočutno gledal. S tresočim glasom mu je rekel:

»Fedor, ničesar si ne očitaj! Tvoja vest je lahko mirna. Sosedne vasi so snedle dano obljubo in v tem je vsa nesreča. Za svojo nezvestobo bodo pred Bogom težko odgovarjale. Kar se nas tiče, nam samo eno preostane: da junaško umrjemo.«

Sin je hvaležno pogledal očeta. Čez čas mu je rekel: »Oče, še eno upanje imam.«

»Kako upanje?« se je začudil oče.

Tudi ostali so postali pozorni. Zgrnili so se okrog Fedorja in vprašujoče strmeli vanj.

Fedor je počasi spregovoril:

»Rdeči so se ustavili in ne streljajo. Gotovo čakajo na to, da bi kateri izmed nas prišel k njim z izjavo, da se predamo.«

Možje so debelo pogledali. Od presenečenja niso našli besed. Naposled se je oglašil eden izmed njih:

»Vseeno je, ali se predamo ali ne; rdeči nas bodo postreljali ko pse.«

Tovariši so mu mrmraje pritrdili. Fedor je počakal, da so se pomirili, potem pa je rekel:

»To ni gotovo. Če bi nas hoteli brez nadaljnega uničiti, se ne bi obotavljali, ampak bi nas bili napadli. Sklenil sem, da bom šel k njim in jim rekel: »Jaz sem vođa. Vse se je zgodilo po moji krivdi, zato samo mene kaznujte! Če mora kdo umreti, mene ustrelite! Samo mene, ker drugi niso nič zakrivili.« Upam, da bodo rdeči s tem zadovoljni in bodo vasi prizanesli.«

Aleksej je zajčkal, prijel sina za roko in ga z grozo v obeh pogledal.

Fedor se mu je žalostno nasmehnil in ga vprašal:

»Oče, ali ne odobravaš mojega sklepa?«

izvidnike, ki si ogledajo razna naselja in položaj. Potem se vrnejo, poročajo »štabu« o ugotovitvah, nakar se v varstvu teme poda kolona tovornih avtomobilov na lov. Po polnoči se lopovi tiho prikradejo k stajam, odklenejo živino in jo vtovarjajo na avtomobile. V mnogih primerih pobijejo živino na licu mesta, kožo in glavo puste, ostalo pa odnese s seboj v avto. Primeri se, da takšna tolovajska družba v eni sami noči pospravi 10 glav prvovrstne živine. Kanadska vlada je nanje poslala posebne oddelke varnostnih organov.

Neki perzijski razkošnež je vse življenje zbiral porcelanaste anjele. — Nekoč ga je prišla strast in se je s slastjo vrgel na uničevanje te zbirke.

(Dalje sledi)

Vojnih dogodkov ne morete zasledovati brez zemljevida!

Izšla je zopet karta Evrope za 6 din. — Naročite jo v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila Maribor—Ptuj!

nenadil ljudi rdeč dež, ki je pri nas redka prikazen. Dež je bil kalnordeč in umazan. Ljudje, na katere je padal ta dež, so imeli zamazane klobuke in obleko. Tudi voda po vodnjakih je zgledala, kakor bi bila pomešana z rdečkasto ilovico. Ljudje so koj prekrstili ta dež v »krvavega«, ki oznanja vojno. Omenjena deževna prikazen pa se da prav naravno razložiti in takle rdečkast dež ni nič kaj redkega za druge pokrajine. Oblaki, katere priženejo vetrovi iz afriške Sahare in drugih puščavskih predelov, nosijo s seboj najdrobnejše drobce prahu. Ako se vlije iz takih puščavskih oblakov dež, se strnejo v posameznih kapljicah tudi delci prahu in tak dež ima isto barvo kakor v oblakih se nahajajoči drobci prahu.

S sekiro ga je hudo poškodoval, ker ni hotel plačati najemnine. V Tuncovcu pri Rogiški Slatini je dne 6. maja posestnik Plemenitaš Franc

udaril z ostrino sekire z vso silo svojega najemnika Berghaus Ignaca, 38 letnega mesarskega pomočnika. Sekira se je globoko zarila v hrbet preko ledvic. Hudo poškodovanega so še isto noč z avtomobilom prepeljali v celjsko bolnišnico. Ozadje tega dejanja je bilo: Plemenitaš je lani začasno vzel pod streho Berghausa. Berghaus ni hotel plačevati najemnine niti ni hotel na odpoved gospodarstvo zapustiti stanovanja.

Obsojen radi uboja. Dne 8. decembra 1939 je bil v neki krčmi v Kamnici pri Mariboru med pivci delavec Ivan Sedih, ki je objel 26 letnega Antona Gostinčiča s Košakov. Radi objema je skočil Gostinčič kvišku in je začel psovati Sedih. Ker je grozil pretep, so drugi izrinili oba iz gostilne. Na cesti je Gostinčič s kamnom razbil Sedihu glavo in je ta v bolnišnici umrl na Silvestrovo. Gostinčič je bil v minulem tednu obsojen v Mariboru po priznanju na dve leti in šest mesecev strogega zapor.

Požari

Otroci so zanetili ogenj v Hočah pri Mariboru v drvarnici Alojza Vernika. Zgoreli so še svi-njaki in znaša škoda nad 5000 din.

V Orehovi vasi pri Slivnici je pogorela 15.000 din vredna mizarska delavnica Ivanu Rudolfu.

Večerni požar je vpepelil v Radvanju pri Mariboru domačijo posestniku Francu Grajfu. Gasilci so preprečili, da se ni ogenj razširil na sosedna poslopja.

Po svetu

Sprememba in povišanja v vodstvu sovjetske vojske. Dolgoletni komisar za sovjetsko vojsko ali vojni minister maršal Kliment Vorosilov je bil razrešen svoje dosedanje službe in je bil imenovan za podpredsednika sveta ljudskih komisarjev. Ta sprememba je bila izvršena, ker je dokazal Vorosilov svojo nesposobnost v začetku vojne s Finsko ter je osramotil sovjetsko armado pred svetom. Na Vorosilovo mesto je bil postavljen za maršala imenovani general Timošenko, ki je po rodu Ukrajinec in je na Finskem prebil Mannerheimovo črto ter pripomogel Rusiji do zmagovitega miru s Finci. — S Timošenkom sta bila povišana v maršala armadna generala Koljuk in Sapošnikov. Rusija je tudi zopet uvela čin admirala.

Anglež — papež. Na papeškem prestolu v Rimu je sedel samo en papež, ki je bil angleškega pokolenja. To je papež Hadrian IV., ki je vladal katoliško Cerkev od leta 1154. do leta 1159. Pisal se je Nikolaj Breakspear ter je bil rojen v Angliji. Njegovi starši so bili tako ubožni, da je kot otrok komaj utekel

beračenju. Ko je odrasel detinski dobi, je odšel v Francijo, kjer je stopil v samostan. Kot samostanski opat je prišel v Rim ter bil od papeža Evgena III. radi svojih velikih sposobnosti posvečen za škofa in imenovan za kardinala. Papež ga je poslal kot svojega legata v Skandinavijo, da uredi cerkvene razmere. Na Norveškem je v mestu Trondhjemu, ki se je toliko imenovalo v sedanji vojni na Norveškem, tamošnjega škofa postavil za nadškofa ter mu podredil škofo v znanih mestih Oslo, Hamar, Bergen, Stavanger itd. Po svojem povratku s severa v Rim je bil soglasno izvoljen za papeža. Ob tej priliki je rekel: »Papežev prestol je obraščen s trnjem in papežev plašč je tako težak, da se pod njim skoro zruši tudi najmočnejši.« Sam je preizkusil resnico teh besed med svojim papeževanjem, ki je sicer bilo kratkotrajno, pa polno težav in boj. Hadrian je odločno branil pravice in svobodo katoliške Cerkve osobito v borbi z nemškim cesarjem Friderikom Rdečebrcem, katerega je leta 1155. v cerkvi sv. Petra kronal za cesarja, kateri pa je

Kratke tedenske novice

Jugoslovansko gospodarsko zastopstvo, ki se je mudilo dalje časa v Moskvi, se je vrnilo v Beograd 15. maja. Trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Rusijo je bila podpisana 11. maja. Obseg trgovinskega prometa med obema državama je določen za leta 1940 in 1941 na 176 milijonov din, vendar pa se zamore ta vsota po potrebi povečati.

Naredba o štednji z živili je že objavljena v »Službenih novinah« in predvideva dva brezmesna dneva, in sicer v torek in petek. Uredba stopi v veljavo 16. maja.

Izreden porast naklade je doseglo radi strogo nepristranskega poročanja o vojnih dogodkih vatikansko glasilo »Osservatore Romano«. Pred to vojno je izhajal ta dnevnik v 15.000 izvodih. Sedaj je narasel na 170.000 izvodov, od katerih se proda v Italiji 130.000 izvodov. Ljudje v Italiji se za posamezne številke kar trgajo.

Radi neuspehov Angležev na Norveškem in vojnih dogodkov na zapadu je dobila Anglija vlado narodne sloge. Chamberlain je odstopil, ostal pa je še naprej v vladi kot predsednik tajnega sveta. Novi predsednik je mornariški minister Churchill. V novi vladi so zastopani tudi liberalci in delavska stranka.

Angleško vojno ministrstvo je prepredlo vso Anglijo s posebnimi motoriziranimi oddelki, ki so opremljeni z majhnimi in hitrimi tanki in s posebnimi strojnimi. Ta motorizacija je pripravljena proti nemškim padalcem, če bi se hoteli spuščati s padobranci na tla na Angleškem.

Angleži so zasedli začasno veliki otok na severu Islandije, da bi se ga ne polastili Nemci in ga uporabljali kot napadalno oporišče proti Angliji. Islandija pripada Danski.

Angleške čete so se izkrcale na dveh otokih Holandske Indije v Aziji sporazumno s holandsko vlado, da se prepreči morebitni nemški poskusi za organiziranje nemirov, zlasti v petrolejskih čistilnicah na otokih Curacao in Aruba.

Vlada narodne sloge je bila sestavljena v Franciji pod prejšnjim ministrskim predsednikom Reynaudom. V novi vladi sodelujejo vse stranke.

Anglija in Francija sta naročili pred nekaj dnevi v Zedinjenih državah 2000 vojaških letal najnovejšega tipa. Ta letala so bila prvotno naročena za ameriško vojsko in mornarico, vendar je ameriško letalsko ministrstvo dalo prednost angleškemu in francoskemu naročilu.

Tudi Romunija je dobila novo vlado narodne sloge pod prejšnjim ministrskim predsednikom Tatarescom. Nova Tatarescova vlada je malo izpremenjena. Gafencu je ostal še nadalje zunanji minister.

Madžarska je mobilizirala sedem letnikov. Zarovalna je svoje meje proti Slovaški, Romuniji in nam.

Norveško zlato je v Londonu. Bilo ga je za 400 milijonov norveških kron. Prepeljano je bilo tja na neki angleški ladji.

Na Kitajskem se je začela doslej največja bitka med Kitajci in Japonci v pokrajini Hupej. Japonska armada se udeležuje te bitke s 150.000 vo-jaki, 200 letali in 400 tanki.

Vojna tehnika v živalskem svetu. Streljanje ni stvar, s katero bi se mogel ponašati samo človek. To bojno metodo pozna tudi majhna avstralska riba, tako zvana »strelec«, in jo uporablja, da pride do plena. Ta riba zna izstreljevati vodne kaplje. Ko zagleda svojo žrtev, žuželko na kakšni vodni rastlini, izpljune nanjo z veliko točnostjo kapljo vode. Učinek je za žrtev uničujoč. Voda žuželki tako obteži krila, da pa-de pri poskusu, da bi vzletela, v vodo in jo riba takoj požre. Tudi vojno s strupenimi plini poznajo živali. Nekli hrošč, ki ima značilno ime »bombarder«, si s takšnim plinom preskrbuje hrano. V svojih žlezah proizvaja neko strupeno kislino. Pri napadu požene oblak te kislino.

Mogočni Jurij

Povest iz domačih hribov

»Ali moja hči kaj ve o tem, da vam je po volji?«
»Če ni slepa, mora vsaj kaj slutiti. Toda bojim se, da ji ni Bog ve kaj zame.«
»Tega ne verjamem. Vedno jo veseli, kadar pridete, in vas hvali.«
Ta hip so se odprle duri in prihitela je Trezika. Že na pragu je dejala s svojim vedrim glasom:
»Oprostite, gospod doktor! Šele zdaj sem izvedela, da ste pri nas. Ko bi bila vedela, da pridete, bi ne bila šla zdoma.«
»Ali gospodična! Malo pa morate še iz hiše tudi. Pa še dobro delo ste storili, ko ste šli žalostne tolažit,« je odgovoril zdravnik prijazno.
»Kdo pa vam je pravil? Ah, mati... Kajne, materi se je na bolje obrnilo?«
»Zelo sem zadovoljen. Kmalu me ne bo več treba.«
»Ali že smejo malo povojenega mesa jesti? Radi bi ga že; bi bolj k moči prišli.«
»Trezika, zdaj se ne brigaj zame,« jo je opomnila gospa; »idi in skuhaj kave! Gospod doktor naju bo počastil in bo z nama jedel.«

3

»To je lepo, gospod doktor; kar koj grem.«
»Ne, ne,« je branil zdravnik; »se še prav nič ne mudi. Zdaj je še prezgodaj za jed. Usedite se k nama in nama kaj povejte, gospodična Dobrovnik!«

»Gospod doktor, nikar ne rekajte zmeraj, gospodična Dobrovnik! To je tako gosposko in prisiljeno.«

»Kako naj drugače rečem? Ali rajši čujete: gospodična Terezija?«

»Hihihi, tako mi še živa duša ni rekla. Recite: gospodična Trezika, še ljubše pa mi je, če, gospodično, izpustite!«

»O, samo, Trezika mislite? To mi je pa skoraj premalo; utegnili bi se mi zgoditi, da bi kdaj rekli: ljuba Trezika.«

Poredno se je nasmehnil. Dekletu je udarila kri v glavo, toda naglo se je zbrala in mu zagrozila s prstom ter ga začela za norce kregati:

»Vi-vi-vi, gospod doktor! Vsa dekleta imate za norca in, če vam katera na limanice sede, se ji smejite.«

»Gospodična Trezika, vi ste mnogo prepametni in preveč vas spoštujem, da bi si z vami upal uganjati norce.«

Dekle je zopet zardelo. Vprašujoče mu je pogledala v oči, potem je stopila k oknu in se zagledala ven, kakor da je zunaj Bog ve kaj. Bila je postavno dekle, svetlosiva nedelna obleka s čistim belim predpasnikom ji je

kmalu začel oblastno posegati v območje papeštva in njegovih pravic. V tej borbi je Hadrian IV. umrl ter bil pokopan v grobnici iz rdečega mramora. Ko so leta 1607. njegov grob odprli, so našli njegovo telo popolnoma

ohranjeno. Sedaj se trudijo angleški katoliki, da bi bila krsta z ostanki edinega angleškega papeža prepeljana v Anglijo ter pokopana v njegovem rojstnem kraju Langley-u.

dal pisec, tega se zaveda ljudstvo, katerega je oblatil. Za ogorčenim protestom bivše SLS pri Sv. Lenartu dne 5. maja t. l. zoper ta nizkotni napad so se na Binkoštni ponedeljek spontano oglasile vse Slovenske gorice in vsa Prlekija. Ta dan so pristaši bivše SLS na zborovanjih v 33 različnih farah, od Št. Ilja v Slov. goricah pa doli do Središča ob Dravi, odločno protestirali proti pisanju te knjige. Protestirali so zoper njene laži iz moralnih, nacionalnih in državljskih nagibov. Tako je sodilo in obsodilo knjigo ljudstvo samo.

3. Mislimo, da zadeva s tem ne more biti končana. V naši državi imamo zakone v obrambo časti in dobrega imena za poedince. Ako te kdo oblati na tvoji časti in ga greš tožit, bo obsojen. Zakon po pravici ščiti tvoj ugled in tvojo čast. In vendar blatenje časti v takih primerih škoduje samo enemu, samo poedincu. Kaj pa naj rečemo, če se jemlje dobro ime kar vsemu ljudstvu določene pokrajine? Ali naj to ostane neznano?

Zato pozivamo bansko upravo, da zaščiti dobro ime ljudstva ob severni meji in knjigo zapleni! To je soglasna zahteva Prlekije in Slovenskih goric. Ljudstvo, ki je dalo Slovencem može, kakor Murko, Miklošič, kardinal Misija, škof Tomažič in naš voditelj dr. Korošec, si ne dovoli na tak način jemati časti.

Ljudstvo ob severni meji za svojo čast

Neki Ignac Koprivec je napisal knjigo z naslovom »Kmetje včeraj in danes«. Učitelj Švajger Zmago pri Sv. Bolfenku v Slov. goricah je knjigi napisal uvod. Tiskala jo je Učiteljska tiskarna v Ljubljani, stroške za tisk pa je prevzela Glavna hranilnica pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Kaj je na tej knjigi posebnega, da tako natančno navajamo ime pisatelja, uvodničarja, tiskarne in založnice? Žal nič lepega. Njena posebnost je zelo žalostne vrste. Knjiga je v svojem jedru umazan napad na čast slovenskega ljudstva v Slovenskih goricah in Prlekiji. »Slovenec« je dne 10. maja pravilno označil njeno vsebino z besedami, naslovljenimi na prebivalce Slovenskih goric in Prlekije: »Od sramu bi morali zakriti svoj obraz, če bi bilo resnično, kar je o vas v tej knjigi napisano. Kdor vas ne pozna, pa bere to knjigo, bi si moral reči: 'To je telesno, duševno in moral-

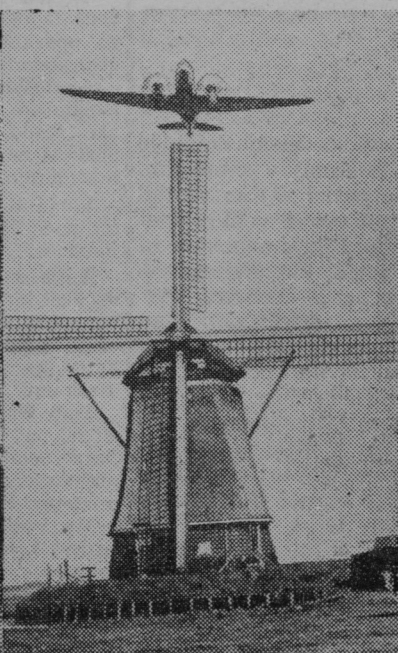
no pokvarjen narod!' — Ne bomo ponavljali stavkov, s katerimi bi skušali dokazati opravičenost gornje sodbe o tej knjigi. To je storil obširno »Slovenec« v isti številki. Ugotavljamo samo to:

1. Ne zanima nas, kaj je pisec te knjige. Čudno pa se nam zdi, da je uvod napisal učitelj in da je knjigo natisnila Učiteljska tiskarna. Učiteljstvo je po svojem poklicu vzgojni činitelj ljudstva. Toda odločno moramo naglasiti, da knjiga ni niti najmanj vzgojna in niti najmanj kulturna. S knjigo se torej zlorablja ime učiteljskega poklica in škoduje tudi ugledu učiteljstva.

2. Blatenje ljudske časti nikdar ni opravičljivo. V časih pa, v katerih živimo sedaj, je dvakrat obsodbe vredno. Kje je tu ozir na naš narodni in državotvorni ugled? Pisec se pač ni zavedal besed: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.« Toda česar se ni zave-

Pomlad na Holandskem. Na sliki vidimo cvetoče hijacinte v bližini znanega mesta Haag

Značilni holandski mlin na veter. Nad mlinom vidimo holandsko opazovalno letalo

Slika nam kaže holandskega ribiča, ki se je vrnil s celonočnega lova na morju zopet domov

Posnetek žene voditelja Indijcev Gandhija, ko zapušča avtomobil na agitacijskem potovanju

bila kakor ulita. Ni bila kaka posebna lepota, toda njene svetlomodne oči, njeni temnorjavi gosti lasje so dajali obrazu neko neizrekljivo mikavnost. Bila je nekoliko blede, videz pa ji je bil še tako mladikast, da bi ji bil prisodil kvečjemu trideset let, čeprav jih je že izpolnila pet in trideset.

Ker je beseda zastala, jo je povzela gospa in opomnila hčer:

»Tak povej no! Kaj je pri Končniku novega? Kako je Tilki?«

»Moj Bog,« je vzdihnila Trezika in se obrnila od okna, »tam je križ! Zdaj je otroka krstil.«

»Hvala Bogu! Ali sta se pobotala z župnikom?«

»Kaj še! Saj niso župnik krščevali, Končnik sam ga je krstil.«

»Ali se je otroku kaj pripetilo? Kaj mu je? Ali je kaj nevarnega?« je zdravnik hlastno vprašal in že vstal.

»Ne, ne, gospod doktor; kar ostanite! Otrok je živ in zdrav. Brez sile ga je krstil, iz gole mogočnosti. Rekel je, krsti on prav tako lahko kakor župnik in če je enkrat krščen, je krščen, noben človek ne sme biti dvakrat krščen, to bo menda župnik tudi vedel; prav župniku na mrz, je rekel, bo krstil otroka.«

»Za božjo voljo, saj tak krst ni veljaven,« se je oglasila gospa.

»Veljaven bo že, če je vse prav naredil,« je menil zdravnik; »vprašanje pa je, kaj bo cerkvena in posvetna gosposka na to rekla.«

»Sinoči je bil žandarm pri Končniku in je vpraševal po podatkih za otroka,« je dekle dalje pripovedovalo; »Končnika je to strahovito razkurilo, ker je mislil, da so žandarma župnik poslali. V tej jezi je krstil otroka.«

»Kaj pa pravi Tilka?«

»Da, mati, to je najbolj čudno. Tilka se ne joče več in le prav malo govori. Očitno pa je, da jo je vse to hudo zadelo. Enkrat ji je ušla beseda, da bi rada umrla, ko bi bil otrok prav krščen. Bojim se, da bo še resno zbolela — bolj slaba je itak od poroda sem.«

»Tu bo treba pomagati, saj se to ne more dalje tako vleči. Stopil bom h Končniku in mu pošteno obral levite,« je rekel zdravnik odločno.

»Nikar, nikar, gospod doktor!« mu je branila Trezika; »ne hodite mu blizu, prosim vas. Prav vzroji bo, opravili pa ne boste nič, še kaj hudega se vam lahko pripeti.«

»Ali se bojite zame?«

»Res, bojim se. Končniku ni dobro hoditi na pot; ima tudi še zmeraj take, ki bodo na njegov kraj stregli. Zares bi se mi smilili, če bi si za svojo dobroto kaj hudega ućakali.«

»Na, na, tako nevarno pa tudi ne bo... Nekaj se

ne na žrtev in kislina to tako poškoduje, da se ne more več premakniti. Konec najde v hroščevem želodcu.

Francova armada je izgubila 70.000 mož. General Milan Astray, ki vodi seznam žrtev iz španske državljanske vojske, je povedal nekaj podatkov o izgubah španske armade v tej vojski. To je prva uradna ugotovitev, ki obsega vso Frankovo armado med državljansko vojsko brez ozira na nasprotnikove izgube. Po tej ugotovitvi je padlo vojakov in pristašev prostovoljnih čet okrog 70 tisoč, a 353 tisoč jih je bilo ranjenih. V lazarete je prišlo vsega skupaj 765 tisoč ranjencev in bolnikov. — Povprečno pride na 7 ranjencev 1 mrtvec in na 6 ranjencev 1 pohabljenec. Zla-

Kratek opis Holandske, Norveške in Luksemburga

V petek, 10. aprila, na vse zgodaj zjutraj je začela izbrana nemška vojska s podporo letalstva in motoriziranih oddelkov bliskoviti napad na tri zapadne nevtralne države: Holandsko (Nizozemsko), Belgijo in Luksemburg. Ker je postal s tem vojnim pohodom zapad glavno in odločilno bojišče, hočemo čitateljem pokazati na podlagi statistike obseg, prebivalstvo, vojaštvo in moč v najnovejšem času napadenih držav.

Holandija ali Nizozemska

Najbolj severna od treh omenjenih nevtralnih držav je Holandija s 34.223 kvadratnih kilometrov površine. Je nekoliko večja nego dve Sloveniji, a šteje 8.800.000 prebivalcev. Na kvadr. kilometer pride 250 prebivalcev. Na Holandskem so starodavna, velika ter znamenita mesta: glavno mesto Amsterdam ob morju šteje 757.000 prebivalcev, za prestolnico pride obmorsko mesto Rotterdam s 587.000 in Haag s 438.000 prebivalci.

Holandija ima ogromno kolonialno posest v Aziji, na Sundskem otočju ter v Južni Ameriki. V teh kolonijah prebiva 68.400.000 ljudi. V miru vzdržujejo Holandci 60.000 vojakov, letal ima 500 in zelo močno vojno mornarico, katera je določena predvsem za obrambo kolonij (Holandska Indija) v Aziji. Tonaža holandske vojne mornarice znaša 90.000 ton.

Holandska je industrijska država. Zelo sta razvita tudi holandska trgovina in kmetijstvo.

Holandija je kraljevina, katero vlada kraljica Viljemina.

Belgija

Površina Belgije znaša 30.444 kvadratnih kilometrov in je še enkrat toliko kakor Slovenija. Prebivalcev ima Belgija 8.400.000 in pride 273 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Glavno mesto je Bruselj z 869.000 prebivalci, zatem Antwerpen s 484.000, Lüthich z 252.000 in Gent z 219.000 prebivalci.

Belgija ima velike kolonije v osrčju Afrike z 10.200.000 prebivalcev. Poleg tega opravlja Belgija pokroviteljstvo Zveze narodov nad delom bivše nemške vzhodne Afrike s 3,7 milijona prebivalcev. Še bolj nego Holandska je Belgija industrijska država. Znamenita sta belgijski premog in železo, jeklo, steklarstvo ter tekstilni izdelki. Zelo znano je tudi belgijsko orožje.

V mirnem času vzdržuje Belgija 70.000 mož redne vojske. Že dalje časa je Belgija pripravljena na sedanji napad, proti katere-

mu se brani s 600.000 možmi. Letal ima 500. Vojne mornarice nima Belgija od leta 1928. naprej.

Tudi Belgija je kraljevina, katero vlada kralj Leopold II. Kraljeva sestra je soproga italijanskega prestolonaslednika Umberta.

Luksemburg

Skoraj izključno katoliški Luksemburg meri 2585 kvadratnih kilometrov in ima 300.000 prebivalcev.

Glavno mesto Luksemburg šteje 60.000 prebivalcev, mesti Esch 30.000 in Differdingen 20.000 prebivalcev.

Dopisi

Dravsko polje

Vurberg. Poslovala se je 1. maja iz vurberškega župnišča gospodinja blagopokojnega g. župnika Francka Lukman in odšla na Črni vrh v Savinjsko dolino, kjer so znani Lukmanovi doma. 36 let je zvesto služila vurberškemu gospodu in vzorno vodila gospodinjstvo. Z rosnimi očmi smo zrlji za njo, ko je odhajala, ker so se trgale prisrčne vezi, ki jih je z izredno postrežljivostjo in skrbjo do vurberškega ljudstva na vseh korakih ustvarjala, kakor rajni gospod. Kot usmiljen samarijan se je žrtvovala v dnevih boleznih za g. župnika, bila cele noči budna in mu stregla z vročim hrepenenjem, da ozdravi, za kar se je bodo vurberški župljani vedno hvaležno spominjali. Naj v sončnih planinah Savinjskih najde uteho svoje strlosti, ki jo ji je povzročilo težavno gospodinjstvo, še bolj pa bolezen in smrt dobrega gospodarja. Naj na gorovju Savinjskem uživa zasluženi pokoj nešteto let! — Svatovsko pesem so zapeli šmarnični zvonovi zgledelemu fantu iz katoliških vrst Frančku Ogrinc iz Krčevin in prav tako dobri mladenki Marijine družbe Fani Budigen iz Vumboha. Na dan poroke 6. maja so jima člani in članice mladinskih organizacij napravili pred cerkvijo prisrčno slovo. Bog daj, da bi bilo vedno veselo in srečno! — Pomlad je nastopila in pokazala sledove hude zime. Orehi nočejo ozeleneti po nižjih legah, obupen je ponekod pogled po vinogradih, žitne setve so uničene na polovico in Bog ve, kaj še pride pred žetvijo. Dež, ki smo si ga sicer želeli, pa nam sedaj že tudi prihaja na preveč, zadržuje pomladno rast in setev ter delo. Vedne težave, ki človeka opominjajo, da ni sam gospodar zemlje in naravnih dobrin.

Slovenske gorice

Pesniška dolina. (Nova cestna zveza v Slovenskih goricah.) Med Sv. Rupertom in Hrastovcem

Poskusil sem
eno in drugo, končno ostanem
le pri
CROATIA baterij
CROATIA
tvornica baterij
JOSIP PASPA
Zagreb, Motarska 69

Luksemburg je bogat na premogu, železu ter se ponaša tudi z živinorejo ter poljedelstvom. Luksemburg vojaštva sploh ni vzdrževal. Za red v državi je skrbela četa orožnikov in četa prostovoljcev.

Luksemburg je velika vojvodina, katero vlada knez.

v Pesniški dolini dograjuje okrajni cestni odbor in občina Sv. Rupert letos novo cestno zvezo. Kraji okrog Sv. Ruperta in Sv. Bolfenka dobijo mnogo krajšo zvezo z Mariborom, ko se bo letos odprla nova cesta iz Sv. Ruperta in Voličine na Hrastovec. Poprej so morali voziti v Maribor po dolgem ovinku preko Sv. Lenarta. Ta ovinek bo sedaj za več kilometrov skrajšan. Pohvalno se mora omeniti sodelovanje domačinov in občine. Posestniki so brezplačno odstopili zemljišča, in sicer ponekod najlepše sadovnjake, njive in druge kulture. Vozili so kamen in ostali material, prispevali so celo v denarju za novo cesto. Začel pa je dela na tej cesti prejšnji podjetni župan g. Vogrin. Računa se, da bo cesta do jeseni končana, tako da bo slovesna otvoritev še pred zimo. Tudi g. ban dr. Natlačen je mnogo pripomogel s podporo banovine k tej lepi in potrebni zgradbi.

Dravinjska dolina

Makole. Stari leseni most čez Ložnico v bližini Makol na banovinski cesti, po kateri gre ogromen promet iz Celja preko Konjic in Poljčan v Ptuj, je bil že tako trhel, da se je bilo resno bati, da bo kak težji tovor zdrknul v globočino in da bo ves promet na tej progi ustavljen. Okr. cestni odbor mariborski je že lansko leto začel z delom. Most gradi tvrdka Svetina iz Ljubljane kot najcenejša. Stebre, ki morajo biti izredno globoko v mehki svet postavljeni, so začeli betonirati že lansko jesen in delo se sedaj lepo nadaljuje. To je eno najpotrebnejših del v okraju Maribor desni breg. Most bo stal okoli 700.000 din. K zgradbi prispeva tudi banovina svoj del.

Haloze

Sv. Andraž v Halozah. Po naših vinogradih se sedaj, ko je trsje začelo gnati, jako pozna poseba. In to posebno po nizkih legah in na mladem trsju. Zato letos ni pričakovati dobre vin-

sti je velik odstotek izgub v španski legiji, ki je po ustroju tujske legije, pa vendar 90 odstotno sestoji iz špancev. Legija ima takele izgube: padlo jih je 7674, pogrešanih je 776, ranjenih 29.000, skupaj torej je izgub 37.450. V času 2 in pol leta vojske je moral biti sestav moštva strikkrat obnove. Kar 12,5 odstotka vseh izgub v španski armadi odpade samo na legijo.

55 let je živel kot mož. V Sydneyju je avtomobil povozil starega moža, ki je kmalu po prevozu v bolnišnico umrl. Zdravniki so v svoje presenečenje odkrili, da je stari mož prav za prav stara ženska. Kakor so dognale po izvedbi, je ponesrečenka pred 55 leti pripotovala v Avstralijo. Preoblekla

vendar mora storiti. — — — Hm, hm, morda bi se dala reč od druge strani prijeti. Zmeraj Končnik ne čepi doma. Kadar za krajši ali daljši čas kam odide, naj bi stopil župnik v njegovo hišo in naj bi krstil otroka ali pa storil, kar se stori mora! Potem bi se Končnica ne imela za kaj žaliti.

»Ti ljubi Bog, ko bi se potem Končnik vrnil in bi zvedel, kaj se je medtem zgodilo, vso hišo bi postavil na glavo.«

»Saj ni treba, da kaj izve. Malo previdnosti in vse bi lahko ostalo skrito. Kak zanesljiv človek bi moral pomagati — najbolje Končnikov stari hlapec Blaž — pa bi šlo.«

»Morda — morda res. Bom gospodu župniku povedala.«

»Ne, gospodična Trezika, z gospodom bom jaz govoril, vi pa nagovorite Končnico, naj sporoči župniku, kadar bi mož kdaj za ves dan ali za pol dneva šel zdoma!«

»Dobro ste si namislili, gospod doktor,« je pritrdila gospa. »Vi veste vedno kako svetovati in pomagati, toda, Trezika, zdaj smo se naklepetali. Pojdi, zdaj bi res že rada kave.«

»Tako, mati.«

Urno je odhitela v kuhinjo in zakurila. Medtem ko je mlela kavo, nič več ni mislila na Tilko, ampak boli

ko je vrtela mlin, bolj so se ji sukale misli okoli doktorja Silana... Ali ne prihaja nekaj novega v njeno življenje? Že prej kdaj, kadar se je zdravnik z njo pogovarjal, se ji je včasih zazdelo, da mu postaja glas mehek in nežen. Danes pa so njegove norčave besede zvenele kar čudno. Samo šaliti se menda ni mislil in zakaj neki jo je hvalil? Toliko dela ima na vse strani, kako neki, da se mu danes nikamor ne mudi? Ali sedi zaradi matere tako dolgo? Ne, saj se je največ z njo, s Treziko, pogovarjal. Kaj pa ona? Če si hoče biti odkrita, si mora priznati, da se z nikomer ne meni tako rada kakor z njim; čutila je več do njega kakor samo spoštovanje. Kaj bo iz tega? Nič, nič! Menda si ne bo domišljala, da jo doktor... Ah, kaj, domišljuje si nič, o tem pa je vendarle prepričana, da bi vse storila, kar bi za njegovo srečo mogla storiti.

V teh mislih je pripravljala malo južino in nič čuda, če je minulo dobre pol ure, preden je bila gotova. Zato pa je zdaj pohitela, z rožnatim prtom je pogrnila mizo, prinesla steklenico vina, potice, povenega svinjskega mesa, presnega masla, strd in nazadnje v lepi porcelanasti posodi še kavo.

»Hoho, gospodična Trezika, kaj pa uganjate?« se je zdravnik nasmeljal; »to je gostija, ne pa mala južina.«

»Kritiziranje je prepovedano,« je odgovorila veselo. »Prosim, gospod doktor, vzemite si!«

ske letine. Vina pa, kolikor ga še imamo, od sedaj naprej tudi ne bomo prodajali po tako nizki ceni kakor doslej, ampak zadnja in najmanjša cena vinu je 4 din. Noben Haložan pod to ceno vina ne da in ga tudi ne sme dati. Torej vinarji, vinski trgovci in prekupevalci, preberite ta dopis, ker velja za vas! — Zadnjič smo poročali, da radi spomladne suše ljudje ne morejo pravočasno posaditi koruze in krompirja. Sedaj imamo pa že preveč dežja in bi bilo dobro, če bi se malo prihranili zopet za takrat, ko bo suša, da bi ljudje mogli začeti z zapoznelim delom.

Šmarski kraji

Sv. Križ pri Rogaški Slatini. Kolikor mogoče radi hodimo vsako jutro k šmarnicam. Zvečer pa se majniška pobožnost obhaja po naši župniji v raznih vaseh skupno za posamezne vasi pri vaških kapelah ali križih. V teh resnih časih se priporočamo Kraljici miru, da nam ohrani ljubi mir. Molimo tudi po mesečnem namenu sv. očeta, da preneha tudi pri nas ostudno oskranjevanje Marijinega imena. To tuje in nesramno preklinjanje Marije se je nekaterim družinam udomačilo. Sliši se že šoloobvezne otroke in še celo manjše otroke, da to izgovarjajo. Ali ni to naravnost sramota staršev, oziroma njih vzgojiteljev! Ta navada mora s letošnjim majnikom izginiti iz naših družin. Potem šele smemo upati, da smo Marijini otroci. Če bomo Marijini res s svojo dušo in srcem, potem se bomo z uspehom zatekali za pomoč k Mariji v raznih potrebah. Saj vemo, da Marija svojih pravih častilcev nikdar ne zapusti.

Sv. Križ pri Rogaški Slatini. Živimo v neposredni bližini svetovno znanega zdravilišča Rogaška Slatina. Pri nas lahko naši kmetje po hotelskih, restavracijskih in drugih kuhinjah marsikaj prodajo. Vidi pa se, da se naši kmetje vse premalo zanimajo za te ugodnosti. Treba bi bilo v našem kraju gojiti mnogo več ranega sadnega drevja, poglabiti se bolj v vrtnarstvo, gojiti tako govejo živino, ki bi nam dala čim več telet in mleka, rediti perutnino itd. So namreč nekateri, ki se teh ugodnosti poslužujejo. Mnogo pa jih tarna in dvomi, češ da od zdravilišča nimajo nobenih ugodnosti. Mnogi menijo, češ da nam preko Sotle prihaja na naš trg vse prevelika konkurenca. Vidi se, da so bratje Hrvatje kljub večji oddaljenosti bolj podjetni. Od kod izhaja vse to? Od naše prevelike komodnosti. V kuhinje in na trg v Rogaški Slatini pride deloma samo hrvaško sadje. To kljub temu, da bi hotelirji raje nakupovali od domačinov. Domačini na eni strani gojijo vse premalo ranega sadnega drevja in na drugi strani pa se opaža posebna komodnost naših kmetov in deklet. Kar se vrtnarstva, oziroma vrtnarskih pridelkov tiče, postreže v znatni meri lastno zdraviliško vrtnarstvo. Tu in tam še prinese kaj pridelkov domača kmetica. V glavnem pa se uvažajo ti pridelki na vozovih in tovornih avtomobilih od drugod. Mnogo je zgrešeno, ker se naši kmetje premalo zanimajo za vrtnarstvo. Kar se mleka tiče, ga naše kmetice mnogo prodajo v zdravilišču; ker je potreba mleka vedno večja, ga prinesejo mnogo tudi kmetice preko Sotle. Cena mleka se

Botrice in botri!

Vabimo vas, da za svoje birmance že sedaj kupite primerne spominke. Najbolj nerodno je na dan birme se prerivati in na hitro kupovati. Oglejte si našo bogato izbiro molitvenikov, rožnih vencev, venčkov in drugih spominskih predmetov! Najugodnejše boste kupili te predmete v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila: Maribor: Koroška cesta 5, Aleksandrova cesta 6 in Trg kralja Petra 6 ter v Ptuj: Slovenski trg 7.

namerava letos regulirati na 2 din liter. Zdravilišče uporabi v sezoni tudi mnogo telet. Domačini prodajo vsa odlišna teleta tukajšnjim mesarjem in hotelirjem za dobro ceno — primanjkljaj pa zopet pride preko Sotle. Uporabi se prav obilno perutnine, zlasti piščancev. Naše

Dr. Franjo Radšel, primarij:

Protituberkulozni teden

od 19. do 25. maja

Geslo letošnjega protituberkuloznega tedna bodi: Vsakemu jetičnemu bolniško posteljo! Jetika je nalezljiva bolezen, torej jo moramo enako kot ostale nalezljive bolezni oddeliti od zdravih, da ne bo več tako številnih novih okužitev, da bo jetičen prenehal biti nevarnost za svojo okolico. Sama ugotovitev obolenja ne naredi še bolnika zdravega, niti ne prepreči nadaljnjih okužitev — bolnika je treba zdraviti! Iz odprte pljučne tuberkuloze, ki širi pogubosne klice, je treba narediti zaprto pljučno tuberkulozo! Iz bolnika je treba narediti zdravega človeka, ki se zopet lahko vrne v svojo družino, delazmožen kot poprej. Danes vemo, da je to mogoče.

Najvažnejše dognanje pri zdravljenju tuberkuloze je brez dvoma ugotovitev, da je tuberkulozo mogoče zdraviti in ozdraviti v vsakem podnebju, potrebno je le, da imamo na razpolago potrebno število postelj in vso potrebno opremo za zdravljenje! Ni nujno, da so te postelje v višinskih zdraviliščih, ki so dosegljiva le petičnim. Mi hočemo in želimo, da bi imel vsak jetični na razpolago bolniško posteljo! Le na tak način bomo zavrnili nova okuženja, le na ta način bodo uspehi zdravljenja vse bolj uspešni kot so sedaj.

Manjkajo nam pa oddelki za jetične bolnike vsaj v naših večjih bolnišnicah z zadostnim številom bolniških postelj. In sedaj iščemo čarobno palico, ki bi pričarala ta raj za tuberkulozne že na tem svetu. To čarobno

kmetice gojijo vse premalo perutnine. Deloma je vsa perutnina prinešena preko Sotle. V kolikor pa naše kmetije gojijo perutnino, pa jo prodajo v zdraviliške kuhinje — preko hrvaških prekupev. Ti prekupci hodijo po naših vaseh s kurčki. Plačujejo seveda slabo, da ostane njim več za zaslužek. Po zdraviliških domovih so nastavljene deloma same domače sobarice, tako tudi služkinje in kuharice. V kopališčih zavzemajo tudi domačini glavna mesta. Vse to je v prid našega kmeta. Če se bomo torej zavedali vseh ugodnosti, ki se jih lahko poslužujemo v zdravilišču, ki nam ga je Bog dal v našo neposredno bližino, potem ne bomo dvomili o važnosti zdravilišča za našega kmeta. Sezona se je že pričela s 1. majem. Zato kmetje, tovariši! Korajžno na plan, da spravimo v letošnji sezoni, ki jo že imamo pred očmi, čim več naših pridelkov v zdraviliške kuhinje! Če se bomo vsi, pa prav vsi zavedali, da delamo to v svoj prid, v svojo korist, potem bomo sami zadostili zdraviliškim potrebam. Tako bomo omajali dobavo teh potreb preko Sotle in od drugod. Osebnosti in gospodarske koristi pa bomo občutili sami.

palico imaš, dragi čitatelj, ti sam! Prav vsak jo ima! Je to spoznanje, da je treba temu žalostnemu pomanjkanju bolniških postelj nujno odpomoči, je to močna volja, da moramo tem nevzdržnim razmeram narediti konec.

Vsak, kdor bo spoznal potrebe naših tuberkuloznih, bo rad pomagal. Mogoče si župan ali občinski svetovalec, imaš vplivno besedo pri oblastvih. Podpri našo zahtevo po dovoljnih številu postelj za jetične v naših bolnišnicah! Kadar pride kaka prošnja za dišpanzer ali za potrebe protituberkuloznega gibanja, ne bodi nataknen, temveč odpri srce — to se mi zdi prav tako važno — kot odpri roke! Ali pa si nemanč, imaš samo svoje roke, s katerimi si le s težavo služiš svoj kruh. Tudi ti moraš pomagati! Tudi najmanjši dar zaleže, zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača. Si mogoče volilec, član stranke, politik? Zavedaj se, da je delo za zdravstveni napredek naroda najvažnejši temelj narodnega blagostanja. Le zdrav narod bo v stanu, da napreduje, da izpolni vse naloge, ki mu jih stavi življenje. Poleg tega pa je bolezen vedno nesreča za vsakega, ki ga zadene, pa bilo star ali mlad, reven ali bogat.

Ako bo letošnji protituberkulozni teden odprl oči za najvažnejše vprašanje protituberkuloznega boja, ako bo letošnji protituberkulozni teden začetek nove dobe, ko se bo s sodelovanjem vsega naroda začelo resno reše-

»Pa začnimo torej! Najprej kave, vino pride pozneje.«

»Ali vam smem naliti? — Bolj črno, kajne?«

»Bolj črno in bolj belo, hahaha. Toda najprej jo morate gospe materi naliti.«

»Ne, ne,« se je branila gospa, »jaz si bom sama; mi nihče drugi ne naredi prav.«

Trezika je potisnila naslonjač z materjo k mizi in je postavila skodelico in krožnik pred njo. Vmes je vrgla zdaj in zdaj prijazen pogled na doktorja. Stregla mu je tako ljubo po domače, da o njeni naklonjenosti nič več ni dvomil. Zaradi tega je postal pogumnejši.

»Gospodična Trezika, kava je imenitna,« je pohvalil.

»Le norčujte se,« se je zasmejala; »zato je morate še eno skledico popiti.«

»Pozneje jo bom še res. Zdaj pa si moram počiti. Medtem vam bom nekaj pripovedoval, kar vas bo zanimalo.«

»Ravedna sem.«

»Pomislite, vaša gospa mati se misli iz šentanela preseliti v Brezje.«

»Ali, ali, gospod doktor!« se je gospa prestrašila. »Meni kaj takega še v sanjah ni prišlo na misel. Vi ste to predlagali.«

»Da. Vi pa ste kazali, da bi vam bilo to kar po volji. V zdravniškem stanovanju v Brezju je obilo praz-

nega prostora, tam bi lepše, udobneje in ceneje stanovali kakor tu.«

Trezika ga je gledala z odprtimi usti. Bila je iznenadena in je obračala oči od zdravnika na mater.

»Kaj bom pa jaz?« je vprašala po kratkem molku.

»Vam, gospodična Trezika, ne ostane nič drugega, kakor da greste z materjo. Saj gospe matere ne morete same pustiti.«

»Jaz sem vendar pri Senčarju v trgovini nastavljena. Pojutrišnjem moram spet nastopiti. Je dobra služba, ki je ne morem kar tako pustiti. Materina pokojnina je premajhna za naju obe; jaz moram še kaj zaslužiti.«

»Ali službe pri Senčarju tudi tedaj ne morete pustiti, če vam doktor Silan boljše preskrbi?«

Izenaden, zbežano se je dekle oziralo.

»Ali Trezika, si ti otročja!« se je oglašala mati. »Ali še zmeraj ne razumeš, kaj gospod doktor misli?... Vprašuje te, če bi ga hotela vzeti.«

Dekletu je udarila kri v obraz, pobesila je glavo, ni rekla ne besede in je sedela pred njima vsa oblita od dekliskega sramu.

»Gospodična Trezika, ali sem vas užalil?« je vprašal zdravnik mehko.

»Ne, ne, gotovo ne!« je zašepetalo dekle in počasi spet dvignilo glavo. »Le prestrašili ste me.«

(Dalje sledi)

se je v dečka, da bi dobila neko mesto kot vajenec. Bilo ji je tedaj 13 let. S pridnostjo se je kmalu dokopala do dobrega položaja in potem ni hotela več izdati svoje skrivnosti, da bi ne izgubila dobrega zaslužka. Tako je prebila svoje življenje kot možki.

Mladina pod strogim režimom. Nemška vlada je izdala odredbo za zaščito mladine, ki določa, da se mladostniki pod 18. letom od mra-ka dalje ne smejo več potepati po cestah. — Obisk gostlin in plesišč, kakor tudi kinematografov in varietejev je mladini, če ni v spremstvu svojih vzgojiteljev, po 21. uri prepovedan. V javnih lokalih mladina ne sme piti žganja, v javnosti tudi ne sme kaditi.

vati vprašanje zdravljenja tuberkuloznih, potem bo pot do cilja kratka in lahka ter bo uspeh dosežen. Zato pa naj vsak od nas v tem

boju sodeluje z besedo in dejanjem, da bomo prekrasili ves narod z zahtevo: Vsakemu je tičnemu bolniško posteljo!

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

Dva smrtna primera pri Sv. Andražu v Halo-
zah. Pokopali smo v starosti 76 let uglednega
moža, bivšega posestnika, sedaj preužitkarja
Jakoba Kozel, p. d. Fuksovega Jakca iz
Sp. Leskovca. Rajni je začel tako rekoč iz nič
gospodariti in je v družbi svoje zveste žene Neže,
katero je Bog pred par meseci poklical k sebi,
preskrbel svojim otrokom lepo premoženje. Ka-
ko je bil priljubljen, je pričal njegov pogreb, ka-
terege se je udeležilo lepo število ljudi. G. ka-
plan se je pri odprtem grobu poslovil od rajnega
z ganljivimi besedami. — V Okiču je smrt pre-
trgala nit življenja Mariji Emeršič. Pokojna
ni imela potomcev, zato je izročila svoje
posestvo dobrim ljudem, ki so jo zato lepo preži-
veli na njene zadnje dni življenja. — Bog daj

pokojnima večni mir in pokoj, žalujočim pa na-
še sožalje!

K majniški Kraljici je odšel po plačilo. V Ga-
lici pri Celju je Bog poklical k sebi Fa-
lant Alojza. Spreviden s sv. zakramenti je
podlegel neizprosni jetiki, ki mu je uničila živ-
ljenje v starosti 30 let. Pomoči je iskal pri več
zdravnikih, toda zaman. Trpljenje grozne bolezi-
ni je vdano prenašal. Njegova duša je pohitela
praznovat letošnji maj k majniški Kraljici. Spo-
mladansko cvetje prekriva njegov prerani grob,
kjer so za vedno skrite njegove oči in njegov
smehljač obraz. Zapušča žalujočo mater in
štiri sestre, katerim izrekamo sožalje, pokojne-
mu pa naj sveti večna luč!

Vinogradniki, pozor!

Vinarsko društvo v Mariboru je pred tremi
leti začelo ponovno izdajati lastno glasilo »Naše
gorice«. Glasilo »Naše gorice« so edini slovenski
list, v katerem se obravnavajo važna sodobna
vprašanja iz področja našega vinogradništva.

Poleg strokovnih razprav o pripravi zemlje,
zasajanju in negovanju mladih nasadov, oskrbo-
vanju starejših vinogradov od zgodnje spomladi
pa do pozne jeseni ter o trgatvi, predelavi grozd-
ja in o kletarjenju, prinaša list še mnogo drugih
koristnih člankov in nasvetov. Ureditev razmer-
ja med vinogradnikom in viničarjem je vpraša-
nje, s katerim se z na novo izdanim viničarskim
redom mnogi pečajo. Predpisi o prodaji in to-
čenju vin lastnega pridelka, o trošarinah na vino
in žganje so zelo važni in jih moramo dodobra
poznati, ako se hočemo izogniti vsem neprijet-
nostim. Vinogradnik mora biti tudi obveščen o
vinski trgovini in cenah vina, o vinarskem za-
družništvu, vinogradniških prireditvah, stanju
vinarstva v drugih krajih, o novodobnih načinih
vinarjenja in o raznih zanimivostih. Vse to bo
našel v listu »Naše gorice«.

V listu »Naše gorice« se priobčujejo le članki
s stvarno in resno vsebino izpod peresa izkuše-
nih vinarskih strokovnjakov, praktikov in dru-
gih odličnih sodelavcev. Naročnina za »Naše
gorice«, ki izhajajo 15. vsakega meseca, je zelo
nizka ter znaša komaj 20 din letno. Vsak na-
ročnik lista, ki je obenem lahko član bližnje vi-
narske podružnice ali direktni član Vinarskega
društva v Mariboru, ima razne ugodnosti. Vi-
narsko društvo je naročnikom vedno na razpo-
lago z nasveti o vinogradniških zadevah bodisi
preko svojega glasila ali neposredno.

Vinogradniki in vsi ostali, ki ste v kakršni
koli zvezi z vinogradništvom, in če niste še na-
ročnik, ne odlašajte z naročilom »Naših gorice«!
Pišite takoj dopisnico na Vinarsko društvo, Ma-
ribor, Vinarska šola, da vam pošljijo »Naše go-
rice«. Dostavljene vam bodo vse dosedanje le-
tošnje številke lista. Za poravnavo naročnine
prejmete po pošti tudi čekovno položnico.

Odločite se še danes in naročite list »Naše go-
rice«, ki vam bo gotovo ugajal.

Kmečka trgovina

Špekulante-dobičkarje je naznaniti!

Za pobiranje draginje so bile pri nas že v za-
četku sedanje vojne izdane tozadevne uredbe.
Ker so pa kljub temu nekateri znali te uredbe
obiti in prekomerno izrabljali sedanji položaj, je
ministrski svet na predlog socialnega ministra
dr. Budisavljeviča in trgovskega ministra
dr. Andresa izdal novo uredbo, s katero se nadzo-
ruje izvajanje dosedanjih uredb za pobiranje dra-
ginje. Po novi uredbi so tudi organi prvostopnih
obeh upravnih oblasti, kot policija, orožništvo,
financarji, trošarinski nadzorniki, tržni nadzo-
rniki itd. dolžni naznaniti osebe, ki se pregreše
zoper določila uredb o pobiranju draginje, pred-
vsem radi brezvestne špekulacije. Organi, ki bi
tega ne storili, disciplinsko odgovarjajo. Brez-
vestne špekulante lahko prijavljajo tudi zaseb-
niki, katerim v primeru, da se špekulant obso-
di, pripade denarna nagrada. Po tej uredbi to-
rej lahko vsakdo naznani človeka, ki v današ-
njih časih prodaja svoje stvari dražje kot je
predpisano, orožnikom, financarjem, policiji itd.
Za to svoje delo bo poleg dobrega dela prejel še
nagrado. Če pa orožnik, financar ali drug javni
organ opravičene prijave ne bi hotel vzeti na
znanje, odgovarja za to javni organ sam. Tako
vidimo, da je oblast storila vse, kar je v njeni
moči, samo da prepreči izkoriščanje revnega
ljudstva. Ako se pa kljub temu tu in tam pojavi
brezvestnež, ki ljudstvo odira, pa ga ljudstvo
samo ne naznani, ni kriva temu oblast, ampak
ljudje sami, ki takega človeka v svoji sredi pu-
ste nekaznovanega.

Tujina naj živino bolje plača!

Ni še dolgo tega, ko je goveja živina, ki smo
jo izvažali, imela mnogo višjo ceno, kot pa živi-

na na domačih trgih, to je po naših sejmi-
h. Na Dunaju, oziroma na Reki, kjer se je naša živina
prevzemala, so naši kmetje še pri odbitku stro-
škov prevoza in izgube na teži med vožnjo do-
bili mnogo več za živino kot je bilo to mogoče
doseči na domačih sejmi-
h. Sedaj — in to poseb-
no v zadnjem času — je položaj drugačen, kajti
po sejskem poročilu so bili prvovrstni voli v
Brežicah že po 10 din kg žive teže, v Celju po
9 din, v Kranju pa po 9.25 din. Na sejsko po-
ročilo, ki je uradno sestavljeno, se pa smemo za-
nesti, kajti je prej navedena nižja številka kot
pa višja. Tudi ostala živina ima v zadnjem času
po sejmi-
h zelo visoko ceno, ki skoraj povsod do-
sega ceno živine v tujini. Nemci in tudi Italijani
namreč še danes plačajo za prvovrstne vole le
9.25 din, za drugovrstne pa 7.25 din, za bike po
kvačjemu 8 din kg žive teže, tehtano in pre-
vezeto na Dunaju ali Reki. 1.80—1.90 din pri ki-
logramu pa znašajo stroški in izguba na teži. Če
so torej že na domačih sejmi-
h ponekod voli
dražji kot pa plačajo Nemci na Dunaju ali Ita-
lijani na Reki, oziroma so skoraj povsod iste
cene na domačih sejmi-
h, menda ne bo pod son-
cem tepca, ki bo še izvažal. Radi tega bodo mo-
rali Nemci in Italijani za našo živino vsekakor
več plačati kot doslej, če bodo hoteli živino
imeti. Naši državi se pri teh pogajanjih za do-
sego višjih cen nič ne mudi. Moral bo pač tisti,
ki potrebuje, nuditi več, če bo hotel kaj dobiti.
Z ozirom na majhno številčno stanje živine pri
nas ter na dobro obetavo pridelka sena in ži-
vinske krme naša država ne bo silila z živino
nikogar, posebno še, če je cena, ki se nudi, tako
nizka. Naši kmetje pa s prodajo tudi nič več ne
hite, kajti živina se potrebuje za delo, pomanj-
kanje živinske krme se pa ne občuti več v taki
meri kot prej.

Vsi, ki potujete, ne pozabite na novi vozni red

veljaven od 19. maja 1940!

Vozni red v lepi žepni izdaji stane samo
2 Din (po pošti je poslati naprej Din 2.50
v znamkah). Preprodajalci dobijo prime-
ren popust. Naročila sprejema:

Tiskarna sv. Cirila, Maribor - Ptuj

Položaj na lesnem trgu

Cene lesu se na ljubljanski blagovni borzi od
zadnjega poročila niso skoraj nič spremenile.
Vendar cene, ki jih izkazuje ljubljanska borza,
ne veljajo za vse kraje. Mi jih od časa do časa
objavljamo le v svrhu primerjave, da kmetje
imajo o cenah lesa neko stvarno podlago. Po
pojasnilu Kmetijske zbornice v Ljubljani so nam-
reč cene lesa, ki jih izkazuje ljubljanska blagov-
na borza, nižje, kot so pa cene lesu, ki se pro-
daja izven okvira ljubljanske borze. Kupčij iz-
ven borze je pa čez 90% in pri vseh teh kupči-
jah se v večini primerov — velja predvsem za
zadnje čase — dosežejo višje cene za les kot pa
na borzi. Torej so podatki, ki jih mi od časa do
časa objavljamo na podlagi poročil ljubljanske
blagovne borze, najnižji. To naj imajo kmetje
na umu, da ja ne bodo morda prodajali svojega
lesa še ceneje kot objavljeno v našem listu.

Kar se tiče mednarodnega lesnega trga je ta
v nasprotju z drugimi proizvodi, na katere ima
vojna svoj vpliv, stalen. Povpraševanje po lesu
je povsod zelo veliko. Spremenil se je pa marsi-
kje način kupčij, na kar ponekod vpliva zmanj-
šan izvoz in pa potrebe držav po narodni obram-
bi. V zadnjem času iščejo les najbolj Nizozem-
ska in Nemčija. Dobivata ga veliko iz Slova-
ške, čeprav jim popolnoma ne odgovarja. Radi
tega Slovaki danes les zelo dobro in v velikih
količinah prodajajo.

Na našem lesnem trgu je zavladala neka ne-
gotovost, kar pa pripisujejo uvedbi izvoznih ca-
rin. Nove motnje nastajajo tudi zaradi napove-
danih zvišanj tovarnine na železnicih ter že iz-
vedenega zvišanja davkov in plač delavcem v
lesni stroki. Zaradi vseh teh zvišanj se je po-
dražila tudi lesna proizvodnja, kar mora imeti
za posledico, da cene lesu rastejo. Radi tega so
potrebna vedno tudi nova pogajanja z država-
mi, ki kupujejo naš les.

Cene debelim svinjam, koruzi in pšenici so padle

V okolici Mitrovice, Rume itd. se bavijo kmetje
pretežno s pitanjem svinj za izvoz. Sredstva za
pitanje, kot koruza in orobji, pa imajo letošnje
leto zelo nestalno ceno, kar ima na pitanje svinj
in njihovo ceno slab vpliv. Pred nekaj dnevi so
stale debele svinje 12—12.50 din kg žive teže,
ko je pa veliko povpraševanje po svinjah pre-
nehalo, se nudi samo 10 din za kg žive teže.
Radi padca cen gojitelji debelih svinj teh sedaj
sploh ne prodajajo.

Zadnje dni je naglo padla cena tudi pri koruzi
in pšenici. Koruza je bila že po 210—215 din
stot, sedaj pa je padla na 170—175 din stot. —
Pšenica je padla od prejšnjih 260 din na 230 din
stot. Radi tega je nastal v trgovini z žitom za-
stoj, ker trgovci čakajo, da se položaj na trži-
šnih razjasni.

Drobne gospodarske vesti

3000 oralov zemlje bo posejane z ricinusom.
Kmetijski minister je v soglasju s finančnim in
vojnim ministrom predpisal, da morajo večji po-
sestniki v donavski banovini 3% orne zemlje za-
sejati z ricinusom. S tem se bo povečalo pridob-
ivanje ricinusa za 3000 oralov orne zemlje. Ra-
čunajo, da bodo na ta način krite vse naše po-
trebe po ricinusu.

Izdelovanje obutve iz gume se bo omejilo na
najnižjo mero. Pristojne oblasti zagovarjajo ta
ukrep s tem, ker je v državi dovolj kož za iz-
delovanje obutve, guma pa, ki se težko uvaža,
se nujno potrebuje v druge, bolj važne svrhe.

10.733 vagonov sladkorja smo lansko leto pri-
delali v Jugoslaviji. Za proizvodnjo tega sladko-
rja se je porabilo 9.000.000 stotov sladkorne pese,
s katero je bilo obsejanih 45.892 ha zemlje.

10 milijonov din si je izposodila »Gospodarska sloga«, in to na podlagi jamstva banovine Hrvatske, pri banovinski hranilnici v Zagrebu. Za ta denar bo »Gospodarska sloga« nakupila koruzo za revne kraje na Hrvatskem in modro galico. »Gospodarska sloga« je za revne predele Hrvatske nabavila že za 25 milijonov din hrane in za 5 milijonov din modre galice. Posojilo, ki ga je »Gospodarska sloga« sedaj najela, bo delno krilo dosedanje nabavke, delno se bo pa porabilo za nova naročila hrane.

200 vagonov koruze je kupil Prizad v Bolgariji. Ta kupčija se nanaša na dovoljenje, da sme Prizad uvoziti 5000 vagonov koruze trošarine prosto. Del te koruze je predan vojnemu ministristvu za prehrano konj.

Kaj bomo izvozili v maju in juniju. Pri ravnanstvu za zunanjo trgovino se je vršilo posvetovanje organizacij, ki izvažajo živino in meso. Ugotovilo se je, da bi mogli v maju in juniju izvoziti 200 vagonov masti in slanine, 100 vagonov svežega svinjskega mesa, 300 vagonov svežega govejega mesa ter okoli 14.000 živih svinj. Te količine bi se izvozile v Nemčijo, Italijo, Češko-Moravsko in Francijo.

Cene goveje živine po sejmi

Voli. Maribor I. 7.25 din, II. 6.30 din; Ptuj I. 7.50 din, II. 6 din; Celje I. 8—9 din, II. 7—8, III. 6—7 din; Dravograd I. 7 din, II. 6 din; Ljubljana I. 7.50—8 din, II. 7.50 din, III. 6.50 do 7 din; Kranj I. 9.25 din, II. 8.75 din, III. 7.75 din kg žive teže.

Biki. Murska Sobota I. 7—7.50 din, II. 6 din 1 kg žive teže.

Krave. Maribor I. 5.60 din, II. 5 din; Ptuj I. 6 din, II. 4.50 din; Ljutomer II. 5 din; Celje I. 6—7 din, II. 5—6 din; Dravograd I. 6 din, II. 5 din; Ljubljana I. 6—6.50 din, II. 5—5.50, III. 5 din; Kranj I. 7.50 din, II. 7 din, III. 6 din 1 kg žive teže.

Telice. Maribor I. 7.25 din, II. 6.30 din; Ptuj I. 7 din, II. 6 din; Murska Sobota I. 7 din, II. 6 din; Celje I. 8—9 din, II. 7—8 din, III. 6 do 7 din; Dravograd I. 7 din, II. 6 din; Ljubljana I. 7.50—8 din, II. 7—7.50 din, III. 6.50—7 din; Kranj I. 9.25 din, II. 8.75 din, III. 7.50 din kg žive teže.

Teleta. Maribor I. 7 din, II. 6.50 din; Sobota 6 din; Celje I. 9—9.50 din, II. 8—9 din; Dravograd I. 8 din, II. 7 din; Ljubljana I. 8—9 din, II. 7—8 din; Kranj I. 8.75 din, II. 7.75 din kg žive teže.

Goveje meso. Maribor I. 14—18 din, II. 12 do 14 din; Ptuj I. 13 din, II. 11 din; Celje 14—16; Ljubljana I. 14—16 din, II. 12—14 din; Kranj I. 16 din, II. 14 din, III. 12 din kg.

Svinje

Plemenske. Ptuj 6—12 tednov stari prasci 80 do 160 din komad, Kranj 7—8 tednov stari prasci 185—300 din komad.

Pršutarji (proleki). Ptuj 9—10 din, Sobota 12 do 13 din, Celje 10 din, Dravograd 9 din, Ljubljana 9.50—10 din, Kranj 11—12 din kg žive teže.

Debele svinje (špeharji). Maribor 12 din, Sobota 14 din, Celje 12 din, Dravograd 10 din, Ljubljana domači 10—11 din, sremski 12—13 din, Kranj 12.50—13.50 din kg žive teže.

Svinjsko meso. Maribor 18 din, Ptuj 13—18, Ljutomer 18 din, Sobota 16 din, Celje 18 din, Dravograd 16 din, Ljubljana 16—22 din, Kranj 20 din kg.

Slanina. Maribor 18 din, Ljutomer 20 din, Sobota 18 din, Celje 19 din, Dravograd 18 din, Ljubljana 18—20 din kg.

Svinjska mast. Maribor 21 din, Ptuj 18—20, Sobota 19 din, Celje 22 din, Dravograd 22 din, Ljubljana 21—22 din, Kranj 22 din kg.

Tržne cene

Zito. Maribor: pšenica 2.50 din, ječmen 1.85, rž 1.70 din, oves 1.75 din, koruza 1.65 din kg.

Fizol. Maribor 6.50 din, Ptuj 5—6 din, Celje 6—8 din kg.

Krompir. Maribor 2.25 din, Ptuj 1.50 din, Celje 2.25 din, Dravograd 2 din, Ljubljana 2.25 din.

Seno. Maribor 185—210 din, Ljutomer 150 din, Celje 120 din, Dravograd 120 din, Ljubljana 130 din stot.

Detelja. Ljutomer 180 din, Celje 130 din, Dravograd 130 din, Kranj 175 din stot.

Slama. Maribor 75—90 din, Ljutomer 70 din, Celje 50 din, Dravograd 50—60 din, Ljubljana 50 din stot.

Mleko. Maribor 2—2.50 din, Ptuj 2 din, Ljutomer 2 din, Sobota 2 din, Celje 2.50 din liter.

Surovo maslo. Maribor 36 din, Sobota 30 din, Celje 40 din, Dravograd 35 din, Ljubljana 32 do 40 din kg.

Jajca. Maribor 0.80 din, Ptuj 0.75 din, Ljutomer 0.80 din, Sobota 0.70 din, Celje 0.90 din komad.

Drva. Maribor 112—135 din, Ptuj 125 din, Ljutomer 110 din, Celje 110 din, Dravograd 90 din, Ljubljana 140 din kubični meter.

Vino. Navadno: Maribor 5 din, Ljutomer 4—6, Ptuj 5 din liter pri vinogradnikih. — Boljše sortirano: Maribor 7 din, Ljutomer 6—9 din, Ptuj 6.50—7 din liter pri vinogradnikih.

Volna. Neoprana: Dravograd 35 din, Kranj 24—28 din kg. — Oprana: Dravograd 40 din, Kranj 34—38 din kg.

Suhe češplje. Kranj 6—8 din, Maribor 7—8 din kilogram.

Med. Maribor 20 din, Ptuj 18—20 din, Ljubljana 20—22 din kg.

Razgovori z našimi naročniki

B. M., Sobota. Pojasnila, ki jih iščete, dobite v knjigi »Zakon o uradnikih«, veljaven od dne 31. marca 1931. Knjigo dobite za 18 din v prodajalnah Tiskarne sv. Cirila.

Zaostanki na nedržavnih davkih. D. K. Podgora. Glasom uredbe, katero omenjate, se davčnim obvezancem odpustajo le zaostanki na državnih davkih in odpust ne velja za avtonomne doklade. — Davčna uprava Vam je dolžna dati kakršno koli potrdilo, ako plačate za izdajo potrdila predpisane takse.

Izplačilo dote po valuti. V. J. Pri zapuščinski razpravi januarja 1936 je bilo dogovorjeno, da se bo dota dedičem izplačala »po valuti«. Ker doslej dote še niste dobili izplačane in cene zelo naraščajo, vprašate, koliko smete sedaj tirjati namesto takrat dogovorjenih 8600 din. — Dogovor ni dovolj jasen. Ako ste govorili o valuti, je verjetno, da ste najbrž imeli v mislih tečaj dinarja napram švicarskemu franku. V tem primeru bi sedaj Vaša terjatev znašala celo manj, ker je namreč današnji tečaj dinarja boljši, nego je bil januarja 1936 napram švicarskemu franku. Ako ste imeli v mislih cene življenjskim potrebščinam (indeks) in ste to molče ali izrecno dogovorili, bi se v tem primeru upoštevala današnja draginja.

Kuluk na potu, ki ga obvezanec ne uporablja. J. C. Pritožujete se, da Vas je občina pozvala na kuluk za dva dni in bi morali delati na občinskem potu, katerega Vi sploh nikdar ne uporabljate. Radi slednje okolnosti se niste odzvali pozivu, sedaj pa Vam je občina poslala plačilni nalog. — Občinske ceste I. reda se po zakonu grade in vzdržujejo z občinskimi sredstvi in prispevki višjih samoupravnih teles. Občinske ceste drugega reda pa se grade in vzdržujejo s prispevki davčnih zavezancev in onih krajih, ki so jim te ceste poglavitno namenjene. Porazdelitev teh prispevkov določa občinski odbor po neposrednem davku zavezancev. Okolnost, dali posamezni zavezanec uporablja tisto občinsko pot, katero je treba popraviti, ni merodajna in se zavezanec ne more rešiti te zaveze z izgovorom, da dotične poti sam ne uporablja. Kuluk se mora uporabljati za gradnjo in vzdrževanje samoupravnih cest, v kolikor ne bi mogla teh poslov izvršiti samoupravna telesa iz svojih denarnih sredstev. Osebnemu delu so zavezani vsi za delo sposobni moški prebivalci v območju dotičnega samoupravnega telesa od polnih 18 do polnih 55 let. Ta obveznost se da odkupiti s plačilom ustrezne delavske dneine. Davčni zavezanci, ki ne spadajo pod obveznost osebnega dela ter plačujejo nad 100 din neposrednega davka, morajo ne glede na spol, starost in delavno sposobnost plačati odkupnino. Zaradi odrejanja delovne obveznosti, odn. odkupnine, se jemlje za enoto: pri osebah, ki plačujejo do 200 din neposrednega davka, en dan dela; pri osebah, ki plačujejo do 500 din davka, dva dni dela; pri osebah, ki plačujejo do 900 din davka, 3 dni dela itd. V enem letu se sme odrediti uporaba ljudskega dela, odn. plačevanje ustreznih dnin, največ za tri enote pri banovinskih in tri enote pri občinskih cestah.

Ločitev od moza-pijanica, prepirljivca. K. T. Ako je Vaš mož sporazumen s tem, da se zakon sporazumno loči od mize in postelje ter da se razdruži Vajina eventualna dosedanja skupnost premoženja, tedaj zadošča, da dasta oba zadevno izjavo pred sodiščem na zapisnik; sodišče bo opravilo le tri pravne poskuse, nato pa izdalo odločbo v nepravdnem postopku. — Ako se z

Jabolka. Maribor I. 10 din, II. 7 din, III. 5 din; Ptuj 4—5 din; Ljubljana I. 10 din, II. 8 din, III. 5 din kg.

Hruške. Maribor I. 11 din, II. 9.50, III. 8 din kilogram.

Sejmi

20. maja živinski in kramarski: Bogojina in Sv. Lenart v Slov. gor. (namesto 19.) — 21. maja goveji in konjski: Ptuj; goveji: Videm ob Savi; tržni dan s svinjami: Dolnja Lendava — 22. maja svinjski: Celje, Ptuj, Trbovlje; živinski in kramarski: Zidani most — 24. maja živinski in kramarski: Martjanci (namesto 23.); svinjski: Maribor — 25. maja svinjski: Brežice, Celje, Trbovlje; živinski in kramarski ali Urbanov: Gornja Radgona, Kotlje, Podčetrtek v Vercah, Svetina, Vitanje.

Živinski in kramarski sejem pri Sv. Petru pod Sv. gorami, ki bi se imel vršiti dne 23. maja 1940, se ne vrši, niti ne bo preložen na poznejši dan.

možem ne boste mogli sporazumeti o ločitvi in ureditvi premoženjskih prilik, bi morali tožiti na ločitev zakona iz krivde moža in na ukinitev ženitnih paktov. — Ako Vaša premoženjska skupnost z možem ni bila ustanovljena z ženitovanjskim paktom, tedaj zahtevate njeno razdruženje lahko tudi brez ločitve zakona in nepravdnim potom. — Ako je lastnik posestva le mož sam in nimate dogovorjene skupnosti premoženja, Vam ne pritiče polovica vsega, marveč je primerna alimentacija, katero bi moralo določiti sodišče, ako je mož ne bi prostovoljno plačeval. — Ako je mož vdan pijančevanju tako, da s tem sebe ali svojo rodbino izpostavlja nevarnosti stiske, ali da potrebuje pomočnika za pravilno opravljanje svojih poslov, ali da ogroža varnost drugih, tedaj lahko predlagate, naj se ga prekliče. Potem mu bo najbrž zmanjkalo sredstev za pijančevanje, odnosno mu bo kredit otežkočen in se ne bo mogel vmešavati v gospodarstvo. Za njegovega skrbnika predlagate lahko sebe.

Spor glede obračuna, znižanja in zaščite dolga. H. A. in Ot. Za 50% se radi kmetске zaščite znižala ona vsota, ki se poda, ako se ugotovi glavnica na 20. aprila 1932 ter se ji prišteje vse dotlej natekle dogovorjene obresti. Vsi dogovori dolžnikov in upnikov, ki so za kmeta-dolžnika slabši nego določa to uredba o likvidaciji kmetških dolgov, so neveljavni. A v Vašem primeru je že tekla, odnosno se je že odločilo v pravdi o vprašanju, koliko znaša še terjatev na glavnici in koliko ste dotlej že odplačali ter da ste izgubili pravico do 12 letnega obročnega odplačevanja. — Slednje bi pač bili morali sami vedeti in je zelo dvomljivo, da bi uspeli s tožbenim osporavanjem višine terjatve in obračuna le iz razloga, ker niste imeli obračuna z upnico in niste vedeli, koliko da ste že odplačali. — Odgovore dajemo brezplačno. Tožb »naš doktor« ne sestavlja in je Vam tudi ne svetujemo.

Pravica tretjega sina do skrajšanega roka. O. A. Ako sta Vaša dva najstarejša sina služila polni rok, tedaj pritiče tretjemu sinu pravica do skrajšanega roka. Okolnost, da je bil najstarejši sin, potem ko je že odslužil polni rok, spoznan za nesposobnega, je brez pomena. Prošnjo za skrajšan rok je vložiti pri poveljstvu pristojnega vojaškega okrožja ter ji treba priložiti pojasnilo župnijskega urada in vojaški izkaznici obeh starejših sinov.

Nakup posestva na javni dražbi — pravomočnost sklepa. R. H. S. Potem, ko se je opravila javna dražba, mora sodišče najprej izdati sklep o domiku. Zoper ta sklep je mogoč oporek, ki ga mora rešiti nadrejeno okrožno sodišče. O prenosu lastnine na izdražitelja odloča zemljiško-prometna komisija. Ta sme prenos izdraženega posestva na izdražitelja odrediti v sledečih primerih: ako smatra, da je izdražitelj posestvo izdražil v špekulativne namene; ako smatra, da gre za povečanje veleposestva ali za ustanovitev veleposestva; ako nasprotujejo temu interesi državne obrambe. Iz razloga, ki ga navajate pod točko 4., se dražba ne more razveljaviti. — Opo-rek zoper domik priglasi lahko tudi dosedanj lastnik iz razlogov, navedenih v izvršilnem postopku; ker so preobširni, jih ne bomo navajali.

Svak dal dolg zapisati kot dediščino. J. O. Ako ste si od svaka izposodili denar že pred letom 1932., tedaj je vseeno, ali je Vaš svak ta denar namenil komu za dediščino, ali pa dal dolg kratkoma »zapisati kot dediščino«. VI — ako izpolnjujete pogoje po uredbi o likvidaciji kmet-

skih dolgov — uživajte olajšave po tej uredbi. Ako hoče upnik od Vas terjati povračilo dolga, mora predvsem staro zadolžnico zamenjati z novo dolžno listino. Ako je zadevni postopek pokrenil pred 2. marcem 1939, tedaj ste dolžni plačati obroke, zapadle ob 16. novembra 1936 naprej, ako pa je pokrenil postopek šele po 2. marcu 1939, ste dolžni plačati obroke, ki zapadejo šele prihodnjega 15. novembra. V primeru, ako bi Vas svak tožil, ugovarjajte, da ste zaščiten kmet in da še ni izvršena zamenjava stare zadolžnice z novo.

Oddaljenost stavb od meje. živali delajo škodo. A. F. Pritožujete se, da sosed na svoji njivi, ki leži poleg Vaše, vsako leto postavi kako poslopje, ne da bi prej koga vprašal in brez ogleda od strani stavbne komisije; zgradil je mejo tako, kakor on hoče; njegove živali Vam delajo škodo. — Ne obstoja nikak poseben predpis, ki bi določal, kako daleč od sosednje meje se sme postaviti kako poslopje. Vi bi se proti postavitvi takega poslopja zamogli braniti le, ako bi sosed posegal v kake Vaše pravice. Proti temu, da morda poslopje njivi dela senco, se ne bi mogli braniti. V Vašem primeru bi morda prišlo v poštev to, da radi postavljenega poslopja ne bi mogli obratiti pluga, kakor ste ga morda doslej. Ako ste si s 30 letnim javnim obračanjem po tuji njivi, brez sile in prošnje pridobili zadevno služnostno pravico, bi eventualno zamogli zahtevati od sosed, da Vam omogoči še nadaljnje potrebne obračanje. — V kolikor Vam delajo sosedove živali škodo, Vam je sosed dolžan to škodo povrniti, morate pa seve imeti dokaze za to, da Vam je škodo res povzročila njegova živina, pa bodisi da sosed ni vedel, da njegova živina uhaja na Vaš svet. Po zakonu imate pravico, ako zalotite tujo živino na svojem svetu, toliko živine zapleniti, da je Vaša škoda krita, morate pa v osmih dneh vložiti zadevno tožbo, ako se s sosedom ne poravnate. — Ako smatrate, da je sosed posegel v Vaš svet, ga lahko z lastninsko tožbo prisilite, da se z ograjo umakne. Ako so meje sporne, je pa treba, da prej predlagate sodno ureditev meje.

Zvišanje plačila za opravljanje voženj. L. W. Z lesnim trgovcem ste se lanske jeseni dogovorili, da mu boste proti določenemu plačilu prevažali les. Vprašate, ali lahko prisilite trgovca, da Vam nagrado za vožnje zviša, ker je medtem nastala draginja. — Ako ste fiksno določili nagrado za opravljanje voženj skozi gotovo dobo, odn. določene količine lesa, ne boste mogli prisiliti trgovca, da Vam plača večjo nagrado, marveč ste odvisni le od njegove dobre volje. Prihodnjič se dogovorite za dnevno, odn. ob času opravljanja voženj običajno nagrado.

Prevzem dolga iz leta 1931 — zaščita odredena. R. S. 45. Leta 1931. je neka posestnica najela posojilo pri Posojilnici. Leta 1934. ste Vi

prevzeli njeno posestvo ter tudi dolg. Plačali ste že 3 anuitete znižanega dolga. Priv. agrarni banki, sedaj pa Vam je banka vrnila vse listine in denar, češ da Vam zaščita ne pritiče, ker da gre za nov dolg. — Res razlagajo sodišča uredbo o zaščiti kmetov tako, da ne pritiče zaščita onim kmetom, ki so po 20. aprilu 1932 prevzeli od kakega drugega dolžnika, s katerim si niso v rodu, odn. ne gre za nekako predhodno dedovanje, kakor je to pri prevzemnih pogodbah. Radi tega boste pač morali plačati ves neznižan dolg po prvotnem dogovoru in ni sredstva, s katerim bi mogli pridobiti zaščito. Višina obresti v iznosu 9½ % je sicer res zelo visoka, vendar je po zakonu še dopustna. V slučaju, da ste morda od prevzemu dolga od prejšnje dolžnice upoštevali prevzeti dolg le v znižani višini, se domete s prejšnjo dolžnico in eventualno razrušite pogodbo, ako ste jo sklenili pod pogojem, da boste morali plačati le polovico znižanega dolga.

Odpiš davčnega zaostanka 70 din. L. M. Po službeni dolžnosti se davčni zaostanki do konca leta 1939 odpišejo le onim davčnim zavezancem, pri katerih skupna vsota katastralnega čistega donosa (ne davka) njih celokupnega zemljišča, ki je v območju ene davčne uprave, ne znaša več kot 1000 din letno. Drugim davčnim zavezancem se — in sicer na prošnjo, ki jo je vložiti do 23. marca — odpišejo le davčni zaostanki, ki so se pokazali ob koncu leta 1937, v kolikor bi plačilo teh zaostankov pomenilo gospodarski polom dolžnika.

Do katerega leta se mora služiti v kadru. F. J. Vaš sin je služil lansko leto pri vojaki 2 meseca, nakar je zbolel ter so ga začasno poslali domov. Vprašate, do katerega leta ima vojaška oblast pravico pozvati ga zopet v vojaško službo. — Redi rok v kadru je treba služiti do dopolnjenega 27. leta starosti. Po tem letu sicer ni treba več služiti v kadru, lahko pa vojaška oblast kliče dotičnega obveznika na orožne vaje in to lahko tudi več let zaporedoma.

Podčastniška avto šola. M. E. Imate sina, ki bi ga radi spravili v kako podčastniško šolo, najraje v avtošolo, in vprašate za zadevne pogoje. — Podčastniška avtošola se bo šele ustanovila, in sicer v Zemunu, najbrž letos spomladi. Pogoji za sprejem v to šolo doslej še niso bili objavljeni. V splošnem se zahteva za sprejem v podčastniške šole rojstni in krstni list, domovinski list, dokaz o dobrem vladanju, da prosilec ni v sodni preiskavi, da ni bil sodno kaznovan, dovoljenje staršev ali varuha za vstop v šolo in da bo gojenec smel po dovrstitvi šole služiti še dvainpolkrat toliko časa pri vojaki, kolikor je trajalo učenje; zadnje šolsko spričevalo. Sprejem se vrši po predhodnih razpisih, ki se objavljajo tudi v časopisju in Vam priporočamo, da pazite na zadevne objave.

Viničarski vestnik

Dajte nam kruh, ki nam je namenjen!

V »Slov. gospodarju« smo čitali, da je kr. banška uprava nabavila od Prizada 300 vagonov pšenice in dala isto zrnje mlinom v predelavo v moko, za katere izdelke naj bi se oglašale občine za svoje revno prebivalstvo. To delo je res hvale vredno. Žalostno pa je, da se občine po večini za svoje reveže premalo brigajo. Zato prosimo revni viničarji iz Haloz, da bi nam občine iz naših kritičnih položajev pomagale na način, da naj vsaka prizadeta občina prevzame — če je sploh še mogoče — pšenico in jo razdeli med potrebne reveže, ki bi si jo radi sami doma z ročnimi mlini premleli v moko. Če je pa pšenica že predelana v moko, potem pa nam naj izvolijo oskrbeti isto. Denar za omenjeno blago naj bi občine začasno založile. Vsak upravičen kandidat naj bi od občine dobil izkaznico, koliko dobi pšenice ali moke za svojo družino. Ker pa so najpotrebnejši tako ubogi, da nekateri sploh ne zmorejo plačati več kot nekaj kilogramov naenkrat, zato naj bi jim šle občine glede odvzema iz socialnega ozira toliko na roko, da bi vsaj po presledkih vsakdo vse prejel in bi vsakokratni prevzem sproti plačeval.

Več ljubezni in razumevanja!

Večkrat moramo viničarji dobiti na ušesa pikre besede, češ viničarjem gre danes boljše kot njihovim gospodarjem. Vzemimo viničarsko družino s šestimi člani. Viničar kot gospodar, njegova žena in 16 letni sin ali hči so za delo in za služek sposobni, dva šolobvezna otroka in en manjši otrok ali pa kak star, onemogel član v taki družini pa ne morejo zaslužiti. Preživljati ali oskrbovati jih morajo samo tisti trije člani, ki so dela zmožni. Tako pride na posameznega člana družine od vsega zaslužka na dan samo 2.73 din. Omenjena vsota pa ne velja samo za prehrano, ampak se mora iz tega oblačiti, obupati, kupiti drva in še imeti za stotere druge potrebščine. Zato prosimo take ljudi, ki glede viničarjev govorijo tako nesmiselne besede, da bi imeli več socialnosti in ljubezni do bližnjega.

Haloški viničar.

Naznanila

Vinarski kongres, združen z rednim občinim zborom Vinarskega društva, se bo vršil letos v Dolnji Lendavi, in sicer občni zbor v soboto, 18. maja, ob osmih zvečer, kongres pa v nedeljo, 19. maja, ob 10. Na kongresu bodo razpravljali vinogradniki o zelo važnih vinarskih vprašanjih: o selekcijskih krožkih ter o pogojih za pravilno kletarstvo. Istočasno priredi Vinarska podružnica v Dolnji Lendavi vinsko poskušnjo in vinski sejem, na katerem se bodo lahko vinogradniki in vinski trgovci prepričali, da pride lujejo vinogradniki lendavskih gorci prav dobro vinsko kapljico. V nedeljo popoldne pa si bodo vinogradniki ogledali del lendavskih gorci, kamor bodo napravili pešizlet. — Slovenski vinogradnik se nahaja danes v težkem položaju. Visoki pridelovalni stroški, slabe prodajne možnosti in velika bremena delajo vinogradništvo čim dalje bolj nerentabilno. Zaradi tega bo v korist našega vinarstva, da se bo letošnjih prireditev v Lendavi udeležijo čim več vinogradnikov. Pa tudi dolžnost je vsakega vinogradnika, da se udeleži vinarskega kongresa, da bomo vinogradniki skupno manifestirali za svoje zahteve. Obenem bodo imeli priliko vinogradniki spoznati lepe lendavske gorice in tamošnje vinogradniške razmere, ki jih še na splošno ne poznamo.

Enodnevni tečaj o zatiranju boleznih in škodljivcev vinske trte in o letošnjih delih v vinogradu se bo vršil na Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru v četrtek, 30. maja. Tečaj bo brezplačen, teoretičen in praktičen ter bo trajal od 8 do 12 in od 14 do 18.

Slov. Bistrica. Glasbena Matica v Mariboru priredi v letošnjih počitnicah na najmanj petih krajih izbrano lepe koncerte. Prvi tak nastop bo v Slov. Bistrici v nedeljo, 19. maja, ob 15.30 v dvorani Okrajne hranilnice. Mladi in stari iz mesta in okolice, ne zamudite te lepe prilike in pridite poslušati pesmi, ki so nabrane iz vseh krajev naše lepe domovine. Več na lepakih.

Rogaska Slatina. Enodnevni čebelarški tečaj priredi čebelarska podružnica Rog. Slatina dne 19. maja pri čebelnjaku podpredsednika g. Leonolda Conča v Cerovcu od 10 do 16. Predavala

Misli kmečkega fanta iz Vuzenice

Sem kmečki fant, rodil sem se na kmečki zemlji, na njej sem vzrastel in živel, jedel sem kruh, ki je zrastel na lastni kmečki grudi. Dorastel sem do starosti 21 let, odslužil sem vojaški rok, se vrnil na svoj rojstni dom, kjer gospodari še dokaj pri zdravih močeh oče z dvema mlajšima bratoma, ki sta pa tudi že sposobna vsakega dela. Vživel sem se ponovno v življenje svojega kmečkega stanu. Živim in sem srečen ob misli, da bom lahko živel na tej zemlji, na kateri sem zrasel. Toda tu mi stopi pred oči ovira, katere sam s svojimi močmi ne morem in tudi nikdar ne bom mogel premagati. Na domu nas je več moških otrok; le eden bo mogel podedovati po našem očetu posestvo. Kateremu naj ga dajo? Najstarejšemu, da bodo potem oni mlajši izpodrinjeni izpod rodne hiše? Mislim, da ne. Torej vas vprašam, kaj bi bilo tukaj storiti. Da se vržem z neugnano mislijo, da moram biti naslednik, ne bilo bi primerno; saj sta moja brata na poti iste usode kakor jaz. Da krenem na pot, ki jo hodi toliko mojih stanovskih tovarišev, da se vrinem v množice proletariata, ki drug drugemu izpred ust odjedajo službo, da pomnožim število mestnih pokvarjenih postopačev, ki se mu je že ob prevečkratnem brezuspešnem iskanju primerne službe tudi to zastudilo ter je počel življenje iz dneva v dan?

Ne, dragi tovariši, tega ne! Poglejte samo malo okoli sebe! Koliko posestev je že prešlo

v tuje roke, nekmečke in povrh tega neslovenske! Zemlja, ki je redila dolga leta slovenski kmečki rod, postala je sužna, po njej se ne spreha več slovenski kmet. O zemlja kmečka in slovenska, kaka usoda je zadela tebe in nas preostale kmečke sinove? Na tebi se ponša gospod, ki je marsikje še tujec povrh, on ne dela na tebi, tvojih polj ne orje, zasadil jih je z gozdom, v njem si redi divjačino, ki mu je v zabavo, ko pride na svoja velika posestva pod zelenim Pohorjem. Ali ne bi bilo koristno, ko bi se to odtujevanje kmečkih posestev preprečilo, ko bi se zabranilo prekomerno pogozdovanje lepih polj in travnikov, koliko novih kmečkih družin bi imelo kruha in obstoja, ali ne bi bilo v veliko korist v narodnem oziru, ko bi se na naših lepih kmetijah na Pohorju sprehajal in delal slovenski kmet, ne pa tuji gospod! Koliko nas je kmečkih sinov, ki bi bili sposobni voditi pravo gospodarstvo, toda naša posestva so v tujih rokah, njih lastnik je Bog ve kje kak veletrgovec v Mariboru, Ljubljani, na Bledu, v Italiji in še druge daleč od te zemlje. Ali bi ne bilo primerno, da bi se nam dala sredstva, da bi si mogli pomagati ter po pravični ceni odkupiti ta posestva, ali ne bi bilo za narod koristno, ko bi spet vzrastle propadle domačije, ko bi na njih bival zdrav kmečki rod, ki bi bil z dušo in telesom vdan svoji zemlji, narodu in kralju?

bosta o čebelarstvu g. Peternel, župnik v p., in predsednik štajerskih podružnic g. učitelj Džura. Skupni odhod od kolodvora v Rog. Slatini ob 9 po prihodu vlaka iz Grobelnega. Vljudo se vabijo vsi čebelarji iz bližnjih in daljnih podružnic! Dobrodošli tudi nečlani, sploh vsi, ki imajo zanimanje za čebele. V primeru slabega vremena se bo vršil tečaj ob istem času v šoli pri Sv. Križu in po možnosti pri kakem čebelnjaku v Rogaški Slatini.

Sv. Jurij ob Ščavnici-Cezanjevc. V nedeljo, 19. maja, pridejo gostovat igralci Bralnega društva iz Cezanjevca, ki nam bodo uprizorili na našem odru igro »Begunka«, za konec pa še šalo-igro »Mutasti muzikant«, kar bo za smeh. Vsi prijatelji iz Slovenskih goric vljudo vabljeni!

Loka pri Zidanem mostu. Prosvetno društvo priredi v nedeljo, 19. maja, tombolo. Glavni dobiki: moško kolo, žensko kolo, seženj drv, vreča moke. Poleg teh je še mnogo drugih lepih dobikov. Začetek tombole ob pol štirih popoldne. Srečka stane 2 din.

Poizvedba. Odšel je od doma 11 letni fant Čapla Jožef od Sv. Ane v Slovenskih goricah. Kdor ve, kje se nahaja ali ga je kje videl, se naproša, da sporoči na naslov: Gungl Marija, Ledinek, Sv. Ana, Slovenske gorice.

ZAKAJ SO TURNIŠČANI ŠE DANES VARAŠANCI — MEŠČANI?

Marsikomu se zdi čudno, da se navadna vas Turnišče še danes imenuje »varoš« (varaš = mesto) in njegovi prebivalci varašanci. Ker nekateri rabijo ta naziv celo zaničljivo, zato tem in posebno mladim, ki ne poznajo zgodovinskega ozadja tega naziva, pojasnim, da je Turnišče po ljudskem izročilu pred turškim gospostvom bilo res poljsko mesto z velikim prometom. Današnji naziv pa je še zgodovinski ostanek: kajti v začetku novega veka je Turnišče bilo svobodno mesto z lastnimi mestnimi pravicami. Do sijajnega procvita pa mu je pomagala predvsem obrt, med katero je najbolj cvetelo platnarstvo. Obrtniki so takrat bili združeni v cehih, katerih ostanki so se ohranili vse do danes (n. pr. čevljarški, kovaški, krojaški itd.). Privilegije (posebne pravice) sta Turnišču v 16. stoletju podelila lendavska grofa Ladislav in Štefan Banffy. Ti privilegiji so vsebovali: svobodno volitev sodnikov, ki so vršili nižje sodstvo, meščanom so zagotovili osebno svobodo ter imovinsko varnost in jih oprostilili tlake v vinogradih, kar je bilo zelo važno: naš kraj je namreč v 13. stoletju bil last rodbine Banffy, ki je imela tudi Dolnjo Lendavo. Isti privilegij je Turnišču tudi dovoljeval tedenski sejem na nedeljo in to brez plačila mitnine. (Tak sejem se še danes vrši.) Tudi v nekem vizitacijskem zapisniku iz leta 1688. je Turnišče navedeno kot mesto. V turniškem arhivu so še danes ohranjeni mestni privilegiji iz leta 1770. in 1772. Ker je Turnišče bilo mesto, je veliko trpelo od turških napadov. Leta 1587. so ga namreč popolnoma izropali, 84 let pozneje so cela cerkev zažgali. Stari ljudje še danes radi pripovedujejo o čudežih, ki so se baje godili v zvezi s požigo., n. pr. da se je Marija skrila in si poiskala novo mesto itd.

MALA OZNANILA

Cenik malim oglasom.

Vsaka beseda v malem oglasu stane 1 din. (Prekljici, Poslano, Izjave pa 2 din za besedo.) Davek se zaračunava posebej: do velikosti 20cm² 1 din, do velikosti 50cm² 2 din. — Kdor inserira tako, da ne pove svojega naslova, ampak mora zbrati upravo lista prijave, doplača še 5 din. — Mali oglasi se morajo brezjavnoma plačati naprej, sicer se ne objavijo. Kdor hoče odgovor ali naslov iz malih inseratov, mora priložiti znamko za 2 din. sicer se ne odgovarja.

SLUŽBE:

Iščem hlapca za kmečko delo. Plačam 150 din. Naslov v upravi. 786

Sprejem vajenca. Hrana in stanovanje v hiši, po potrebi tudi obleka. Kovačič Alcij, parna pekarna, Tezno, Maribor. 771

Dekle za vse, ki zna dobro kuhati in opravlja vsa hišna dela, se takoj sprejme. Plača 300 din mesečno. Dopisi z navedbo starosti na: Regina Göttlich, Maribor, Koroška cesta 128. 783

Pekovskega vajenca, dobro vzgojenega, sprejme takoj pekarna Auer, Maribor, Taborška ulica 16. 775

Iščem družino s štirimi delovnimi močmi za vsa dela na posestvu. Pogoji povoljni. Vprašati v pisarni »Triglav«, Maribor, Aleksandrova 12. 756

Hlapca h konjem sprejme Lojze Lorber, Sv. Peter pri Mariboru. 776

žagarja, sposobnega za križni jarmenik, sprejme takoj žaga Rače. Prednost imajo samci. 777

Iščem zdravo, čisto služkinjo za vsa hišna dela, ki zna kuhati, z letnim spričevalom. Trgovina Tement, Maribor, Jerovškova ulica 32. 779

Fant, vojaščine prost, več vsake stroke kmetijstva, išče zaposlitve kot pomoč pri gospodarstvu ali pa na veleposestvu. Anton Markel, Sv. Jurij ob Pesnici, p. Zg. Sv. Kungota. 780

Razpis. Občina Sv. Lovrenc na Pohorju, okraj Maribor desni breg, razpisuje pogodbeno mesto občinskega blagajnika. Šolska izobrazba: štirje razredi srednje šole ali trgovski tečaj. Pravilno kolkovane prošnje, opremljene z listinami po členu 7. in 8. uredbi o občinskih uslužbencih, je vložiti v skrajšanem roku 15 dni po objavi tega razpisa pri imenovani občini. 781

POSESTVA:

Hiša pri Sv. Miklavžu 87, Hoče, primerna za upokojenca, se proda ali da v najem. 768

Lepo posestvo s sadonosnikom, njive in travnik, 15.428 kvadr. metrov, kvadr. meter po 2 din, na prodaj pri Mali Nedelji. Alojz Cvetko, Ruše 226. 770

Proda se posestvo z mlinom v okolici Maribora, v neposredni bližini železniške postaje, po zelo ugodni ceni. V gotovini je treba položiti samo tretino nakupne cene, ostanek se lahko plača v obrokih. Poizve se v upravi lista pod oznako »Posestvo 772«. 772

Kupim večje gozdno posestvo z majhno ekonomijo v lepi legi. Dosedanji lastnik lahko tudi še naprej ostane na posestvu. Naslov v upravi »Slov. gospodarja«. 708

Majhno posestvo, okrog dva orala, se poceni proda. Gočova 20, Sv. Lenart, Slov. gorice. 774

Stanovanjska hiša z delavnicami v sredini mesta Maribora se takoj ugodno proda. Vse nadaljnje informacije pri g. Jože Drevenšek, Maribor-Krčevina, Praprotnikova ulica 10. 704

RAZNO:

Za birmo! Vsakovrstno blago, sešite obleke, klobuke, molitvenike, rožne vence in vse potrebščine kupite najugodnejše v trgovini Slavko Senčar, Mala Nedelja. Nakup jajc, masla, putra, zabele, masti in vseh poljskih pridelkov. 782

Kupimo hrastove doge od 55 cm do 1 m. Pugel & Rossmann, Maribor, Trg svobode 3. 785

Najboljša reklama

za trgovce, obrtnike in zasebnike so lepe tiskovine,

kakor n. pr. pismeni papir, zavitki, računi, memorande, dopisnice, letaki, lepaki, barvotiski, večbarvne azglednice in priporočilnice

ki jih izvršuje

v najmodernejši izpeljavi, hitro in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

Maribor, Koroška c. 5

MOSTIN

Moštna esenca Mostin za izdelovanje prvovrstne zdrave domače pijače. 1 steklenica za 150 litrov 20 din. Poština povzete, 15 din.

JABLIN

za izdelovanje domače pijače brez dodatka pravega sadjevca. Zavitek za 50 litrov 20 din, s poštino 26 din.

Drogerija KANC, Maribor,

Slovenska ulica

Zaloga v Celju:

Trg. Loibner,

Kralja Petra cesta 17

Zaloga v Ptuj:

Drog. Skočir,

Slovenski trg 11

Mlinarji! Prodaj enodelni valjak 40 cm, stroj za čiščenje zdroba reform. Mauko, Sv. Jurij ob Ščavnici. 769

Prodaj električni ventilator. Peršuh, Rače 159. 778

Kmetje! Nudi se vam velika priložnost za nabavo novih kos vseh velikosti in tip po ugodni ceni pri tvrdki Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Koclja ulica 14 in podružnica vogal Ptuj-ske in Tržaške ceste. Pohitite, sedaj je še čas! 697

Podpisani naznanjam, da imam v svoji trgovini rezan les, cement, apno, trboveljski premog po dnevni ceni na prodaj. Se priporoča Miha Brenčič, trgovec, Ptuj, Ormoška cesta 3. 647

Nogavice (lastni izdelki, znižane cene), pletenine, perilo kombineže, volna, rute, odeje, koce, platno, obleke itd. Trgovina »Mara«, Oset, Koroška cesta 26 (poleg tržnice). 636

MOSTIN za napravljane izvrstne domače pijače. Steklenica 20 din. Drogerija I. Thür, Maribor, Gosposka ulica 19. 525

Cepljene trte, korenjake, ameriške ključke in sadno drevje razpošilja v prvovrstni kvaliteti drevesnica Gradišnik, Šmarjeta pri Celju. 218

Cepljene trte, obvarovane od črvov (ogrcov), lepo razvite in dobro ukoreninjene nudi, dokler traja zaloga, I. trsničarska zadruga v Sloveniji, p. Jursinci pri Ptuj. Cenik zastoj! 114

Cunje, krojaške odpadke, star papir, ovčjo volno, dlako arovec, staro železje, kovine, baker, medenino kupi in plača najboljšje: Arbeiter, Maribor, Dravska ulica 15. 11

Moštna esenca, izvrsten izdelek, za izdelovanje jako dobre in zdrave domače pijače z izvrstnim okusom. Cena steklenici 20 din. Dnevna razpošiljatev. Ivan Pečar, trg. kemikalije etc., Maribor, Gosposka 11. 738

Halo! Pomlad! Leto! OSTANKI mariborskih tekstilnih tovarov, dobro uporabni, pristnobarvni, brez napak! »Paket serija H« 15—18 m prima oxfordov, turing in frenšev za posebno močne moške srajce v izbrano lepih vzorcih. »Paket serija M« 15—18 m za ženske obleke, dečke in predpasnike, deleni, kreton, druk, crepi itd. v najlepši sestavi. Vsak paket poštine prosto 150 din. Za enako ceno dobavimo gornja paketa tudi mešano, vsakega polovico. »Paket serija Z« 3—3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum, damski ali moški plašč, in sicer: Z-1 130.—, Z-2 160.—, Z-3 200.—, Z-4 250.— in Z-5 300.— din. Vsak paket poštine prosto, pri dveh ali več paketih primeren popust. Neodgovarjajoče zamenjam! Navedene cene veljajo samo tako dolgo, dokler traja zaloga. Pričakujem cenjena naročila in beležim s spoštovanjem RAZPOŠILJALNICA KOSMOS, Maribor, Razlagova ulica 24/II.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Ilju v Slov. goricah, r. z. z. n. z., se vrši v nedeljo, 26. maja 1940, ob 8. uri zjutraj v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. Čitanje zadnjega zapisnika občnega zbora. 2. Poročilo načelnstva in nadzorstva. 3. Odobritev računskega zaključka za leto 1939. 4. Čitanje revizijskega poročila. 5. Prilagoditev pravil novemu združnemu zakonu. 6. Slučajnosti. V slučaju, da bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje na istem kraju in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. 784

VSAKOVRTNO ZLATO IN SREBRO

plačuje najdražje draguljar Ackerman K. nasl., Ptuj, Krekova. 706

VULKAN-KOSE

za letošnjo košnjo dobite najboljše kvalitete v trgovini železnine

ALFONZ MEUZ

MARIBOR, nasproti frančiškanske cerkve.

Za vsako koso se jamči! 773

Kupujte pri naših inserentih!

Zavistna Urša

(Konec)

Noč je bila temna. Okrog polnoči je zažvenketalo okno Leganove spalnice. Oče in otroci so se zbudili. Sin je takoj hitel ven, da bi zasačil storilca. Ko se je po brezuspešnem iskanju vrnil v sobo in se zaradi tega jezil, je Lenčka rekla:

»Jaz mislim, da je to storil Kolmanko.«

»Kako moreš misliti kaj takega!« je resno pripomnil oče. »Tako zloben on gotovo ni.«

Zjutraj je stari Legan šel k sosedovim, da bi poravnal spor, ki je bil nastal zaradi kure. Vrata so bila zaprta in se je moral vrniti, ne da bi kaj opravil.

Naslednje dni so se sosedje jezno pogledovali in so brez pozdrava hodili drug mimo drugega.

Nekega jutra je Terezija vsa razburjena privihrala v hišo.

»Ksaver, Ksaver! Pridi in poglej, kaj nam je nekdo na vrtu storil! Vse lepe sadike so poruvane iz zemlje in pohojene!«

Ksaver je zaklel, stisnil pesti in tekel na vrt. Ko je tam zagledal škodo, je začel vpiti in preklinjati.

Leganovi so prišli k ograji, da bi videli, kaj se je zgodilo. Stari je hotel sosedu miriti, a ta je bil gluh za njegove besede. Še bolj divje je vpil in se zaklinjal, da se bo maščeval. Leganovi so mu zaman dopovedovali, da škode na vrtu niso oni povzročili.

Nihče ni vedel, da je vso dosedanjo škodo povzročila Urša, da bi tako ustvarila med sosedmi čim hujše sovraštvo.

Ko je Legan čez nekaj dni prišel v svoj sadovnjak, ki je bil za kake pol ure oddaljen od vasi, se je razjokal od žalosti. Vsa mlada drevesca so bila polomljena, pod drugimi drevesi pa je ležal nezrel sad. V vsem vrtu ni bilo skoraj drevesa, ki bi bilo nepoškodovano.

Doma je povedal, kaj je videl v sadovnjaku. Vsi so bili prepričani, da je pri stvari Kolmanko imel prste vmes, toda dokazati mu niso mogli ničesar.

Ljubezen do sovražnika

Bilo je v poletju. Že nad en mesec ni bilo dežja, radi tega je vladala suša in vročina. Vrelec, iz katerega je Kolmanko dobival vodo, je usahnil.

Leganovi so imeli globok studenec, v katerem je bilo obilo vode, toda Kolmanko bi raje umrl od žeje, kakor da bi tja hodil po vodo.

Na drug način si je hotel pomagati. Za hišo je imel star, zasut vodnjak. Sedaj ga je začel odkopavati.

Istočasno je sosedov Vinko delal na njivi, ki je bila za kakih petdeset korakov oddaljena. Nenadoma je zaslišal obupen krik. Ozrl se je proti staremu vodnjaku. Ksaverja ni bilo nikjer. Slutil je, da je padel v vodnjak. Nekaj trenutkov je razmišljal, kaj naj stori. Neki glas mu je rekel, naj pusti vse skupaj pri miru. Drugi glas pa je takoj odgovoril, da moramo tudi nasprotnikom pomagati v stiski. Vinko je pustil delo in tekel proti studencu.

Iz studenca so prihajali klici na pomoč. Poleg studenca je ležala vrvo. Vinko je en konec hitro privezal ob drevje, nato pa se je spustil po vrvi v studenec.

Ksaverju so moči že opešale in se je potapljaj. Vinko ga je privezal pod pazduho. Nato je naglo splezal iz studenca in poklical domače na pomoč.

Leganovi so potegnili Ksaverja iz vodnjaka. Moč je bil že nezavesten. Oče in sin sta ga prijela ter nesla na njegov dom. Lenčka je šla z njima. Terezije ni bilo doma, zato so ponesrečenca sami položili v posteljo.

Ksaver je vso noč ležal brez zavesti. Zdravnik je ugotovil, da je dobil radi strahu močan živčni napad...

Isto noč je Urša zapustila svojo bajto z namenom, da bi Kolmanku spet povzročila

kako škodo in s tem njegovo jezo še povečala.

Naslednjega jutra so se Kolmankovi hlapci zbrali pri studencu, da bi ga popolnoma očistili.

Ko so petič vlekli iz studenca veliko vedro, se jim je zdelo, da je dosti bolj težko ko prej. Ko se je vedro prikazalo, so s strahom opazili, da je na kavlju nad vedrom visela — zavistna Urša. Bila je že mrtva.

Eden izmed hlapcev je tekel v hišo. Kmalu se je vrnil v spremstvu Terezije. K studencu so prišli tudi Leganovi.

»Kako je mogla Urša pasti v studenec, ko je vendar precej daleč od ceste?« je pripomnil stari Legan.

»Jaz vem,« je odvrnila Terezija. »Ona je vsega kriva. Ona me je nagovorila, naj ubijem kuro...«

»Sedaj vem,« jo je prekinil Legan, »kdo je razbil okna in uničil sadike! Mi nismo storili tega. Gotovo je tudi to noč hotela narediti kako škodo. Ni vedela, da je studenec odkopan in je v temi padla vanj.«

»Bog jo je sodil!« je rekel hlapec.

»Mi pa bomo spet dobri sosedje, kajne Terezija?« je rekel stari Legan.

»Urši pa naj bo Bog usmiljen!« je dodal Vinko.

Kolmanko je sicer ozdravel, toda k moči ni več prišel.

Leganovi so ostali dobri sosedje in so Kolmankovim radi pomagali.

Uršino bajto je hotela občina prodati, a je nihče ni hotel kupiti. V nekaj letih je razpadla. Samo stene so štrlele iz gostega grmičja in pripovedovale o zavistni Urši...

SMEJTE SE!

Mlad odvetnik je odprl svojo pisarno. Čakal je klientov, toda nobenega ni hotelo biti. Zato je začel preganjati čas s tem, da je hodil na sodišče poslušat razprave. Nekega dne pa prihitel njegov sluga in mu pove, da čaka v pisarni prvi klient.

Odvetnik je hitro skočil pokonci in začel teči po stopnicah. Toda sluga je zaklical za njim:

»Saj ni treba tako hiteti, gospod odvetnik! Zaklenil sem ga v pisarno...«

Mr. Patsy je bil skopuh. Kadar je dobil goste, je bil navadno gost svojih gostov. Vsakdo je kaj prinesel s seboj. In s tem je Mr. Patsy gostil svoje obiskovalce. In to je že postala navada.

Nekega dne pa so se zarotili. Nihče ni nič prinesel. Ne cigaret, ne jedi, ne konjaka — nič.

Zunaj pa je bilo kakor iz vedra. Vsi so molčali.

»No, pa je vendar lepo,« se je iznenada oglašil Mr. Patsy, »zunaj je dež, mi smo pa tako suhi!«

Učitelj: »Kdaj je treba obirati sadje z drevja?«
Janezek: »Kadar je pes privezan.«

Okoli sadnega vrta je stal visok plot iz bodeče žice. Na cestni strani je bila tudi pločevinasta tablica z naslovom dobavitelja:

ŽIČNA OGRAJA TVRDKO ZEBELJ & CO.

Ko je lastnik nekega dne prišel na vrt, je videl, da je vse sadje obrano. Žična ograja je bila na sredi prerezana in zraven reklamnega napisa je visel listek:

ŠKARJE ZA ŽIČNO TVRDKO REZAC & CO.

Škot je v starinarni kupil darilo, ki bi ga poslal prijatelju za poroko. Toda vse mu je bilo predrago. Naposled je zagledal v kotu ostanke vaze, ki se je razbila na deset kosov. Vprašal je, koliko stane, in ker je bila skoraj zastoj, jo je kupil in prosil starinarja, naj jo pošlje prijatelju. Prijatelj bo prepričan, da se je med potjo razbila...

Čez nekaj dni pa je dobil od prijatelja tole pismo: »Najlepša hvala za vazo. Zelo lepo je bilo, da si zaviil vsak košček posebej...«

Škot je hotel dati svojo družino fotografirati. Toda vsi otroci so se držali resno kakor svetniki v pratiki. Kakšna pa bo fotografija, če se ne bodo smejali! Prigovarja jim, naj pokažejo vse se obraze, toda nič ne pomaga. Naposled se pa le spomni pravega. Seže v žep in prinese iz njega pest drobiža.

»Takole, otroci, vsak dobi desetico!«

Tedaj se vsem zjasne obrazi od sreče; fotograf pritisne in se zahvali.

»Takole, otroci,« pravi oče, »zdaj pa desetice nazaj!«

Oče (sinku): »Ali veš, kaj bi dobil od mene, ko bi napravil izkušnjo z odličnim uspehom?«

Sinko: »Vem, kaj bi dobil. Dobil bi s šibo, ker bi mi ne verjel...«

»Mozes, krona, ki si mi jo včeraj dal, je bila ponarejena.«

»To ni res! Prava je bila!«

»Ponarejena je bila in če je medtem ne bi zamenjal pri šternu, bi ti jo lahko pokazal.«

IGRAJTE SE!

Obuvanje

Vsi igralci si morajo sezuti desni (ali levi) čevlji. Na voditeljevo zapoved: »Obujte se!« vsi hitijo, da bi se čimprej obuli. Dva, trije igralci, ki so zadnji, dajo zalog.

UGANITE!

Kako lahko nesemo vodo v situ?

(Kadar je zmružen.)

Kaj pristojna enemu dobro napravljenemu škornju?

(Drugi škorenj.)

POIŠČITE!

Deklica je prišla iskat jajce. — Kje je sedaj?

Hranilnica Dravske banovine Maribor

Centrala: Maribor
v lastni novi palači na oglu
Gosposke-Slovenske ulice.

★

Podružnica: Celje
nasproti pošte, prej Južnošta-
jerska hranilnica.

★

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno.

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA V LJUBLJANI

ZAVARUJE:

**POŽAR
VLOM
STEKLO
KASKO
JAMSTVO
NEZGODE
ZVONOVE
ŽIVLJENJE
KARITAS**

Vsak slovenski gospodar zavaruje sebe, svoje in svoje imetje le pri naši zavarovalnici.

Vi potrebujete

preden pa kupite, si oglejte veliko izbiro **OBLEK, KLOBUKOV, PERILA, NOGAVIC, PLAŠČEV** itd. v novi modni trgovini

„LAMA“
Maribor, Jurčičeva 4

Prost ogled!

423

HRANILNE KNJIŽICE, 3% OBVEZNICE
in druge vrednostne papirje kupuje in plača najbolje

BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR, Aleksandrova cesta 40.

Albumi, spominske knjige

v veliki izbiri in po ugodnih cenah
v Tiskarni sv. Cirila — Maribor, Ptuj

BREZPLAČEN POUK V IGRANJU.
ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN KATALOG!
MEINEL & HEROLD 1AL. TVORNICE GLASBIL
MARIBOR št. 106

KLOBUKE

moške po din 42.—, 52.—, 72.—
otroške po din 30.—, 34.—, 42.—

O B L E K E

PERILO, ČEVLJE, NOGAVICE
itd. kupite najugodnejše pri 422

JAKOB LAH

MARIBOR — GLAVNI TRG 2

Denar naložite najbolje in najvarneje pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici
Gosposka ulica 23 v Mariboru Ulica 10. oktobra

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo po najugodnejši obrestni meri.

Stanje hranilnih vlog din 53,000.000.—.